

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

**Strasbourg, 17. juuni 2026
(OR. en)**

**2023/0447(COD)
LEX 2522**

**PE-CONS 2/1/26
REV 1**

**VETER 3
AGRI 15
AGRILEG 4
CODEC 38**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, MIS KÄSITLEB KOERTE JA
KASSIDE HEAOLU JA NENDE JÄLGITAVUST**

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL) 2026/...,

17. juuni 2026,

mis käsitleb koerte ja kasside heaolu ja nende jälgitavust

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2 ja artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

¹ ELT C, C/2024/3388, 31.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3388/oj>.

² Euroopa Parlamendi 28. aprilli 2026. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 22. mai 2026. aasta otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Elusloomad, sealhulgas koerad ja kassid, on hõlmatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) I lisaga ja on osa liidu ühisest põllumajanduspoliitikast ning nende heaolu tuleb kaitsta. Koertele ja kassidele on liidus turg ja nendega kaubeldakse laialdaselt ka piiriüleselt. Liikmesriigid on võtnud kohustuse kaitsta lemmikloomi ja enamik neist on allkirjastanud 13. novembri 1987. aasta lemmikloomade kaitse Euroopa konventsiooni, mis sisaldab sätteid lemmikloomade aretamise, pidamise ja nendega kauplemise kohta. On palju tõendeid koerte ja kasside turu ebaoptimaalse toimimise kohta liidus ning samuti nende loomadega ebaseadusliku kauplemise kohta liidus ning nende impordi kohta liitu tingimustes, mis kahjustavad nende heaolu. Arvestades et loomad on aistimisvõimelised olendid, kellel on võime kogeda emotsioone ja valu ning suhelda, on seetõttu vaja kehtestada ettevõtetes aretatavate ja peetavate koerte ja kasside heaolu miinimumnõuded ning samuti rangemad nõuded koerte ja kasside jälgitavuse kohta.
- (2) Lemmikloomadena peetavate koerte ja kasside arv liidus on viimastel aastatel märkimisväärselt suurenenud, mis tähendab, et need loomad on liidu kodanikele väga olulised. Loomade heaolu on liidu väärtus, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 13, mille kohaselt pööravad liit ja selle liikmesriigid täit tähelepanu loomade kui aistimisvõimeliste olendite heaolule.

- (3) Liidus peetakse koeri ja kasse ning nendega ka kaubeldakse. Neil on omad ainulaadsed bioloogilised ja käitumuslikud vajadused. Koerte ja kasside aretamist, pidamist ja turuleviimist käsitlevate liidu heaolu sätete puudumine ning erinevad riiklikud normid, kui need on olemas, on mõnikord viinud selleni, et need loomad sünnivad, neid aretatakse, müüakse või antakse tasuta üle tingimustes, millel võivad nende heaolule olla tõsiselt kahjulikud tagajärjed. Koerte ja kasside kaubanduslikele aretajatele ei kehti eri liikmesriikides võrdsed võimalused. Loomade heaolu tingimusi käsitlevad nõuded on liikmesriigiti väga erinevad. Need nõuded on üks peamisi tegureid, mis määrab kõnealuste ettevõtjate konkurentsivõime. Seetõttu on konkurents moonutatud. Rangeid nõudeid järgivad aretajad ja pidajad ei saa piiriülesel kauplemisel loomade heaolusse tehtud investeeringutelt õiglast tulu, kuna nad peavad konkureerima ettevõtjatega, kes saavad kasu ebapiisavatest loomade heaolu tingimustest, tekitades konkurentsi ning viies hindu ja standardeid alla.
- (4) Samuti ei ole tarbijad koera või kassi võtmisel piisavalt kaitstud. Neid mõjutavad sageli koera või kassi aretamise ja pidamisega tegelenud ettevõtete halbade heaolutingimuste negatiivsed tagajärjed. Selliste negatiivsete tagajärgede hulka kuuluvad võetud koera või kassi tervise- ja käitumisprobleemid või geneetilised defektid.

- (5) Seetõttu tuleks kehtestada loomade heaolu miinimumnõuded ettevõtetele, kes tegelevad koerte ja kasside aretamise, pidamise ja turuleviimisega. Sellised miinimumnõuded peaksid tagama sektori loogilise arengu, õiglased konkurentsitingimused ja piisava tarbijate kaitse, kindlustades samal ajal kõrgetasemelise loomade heaolu.
- (6) Haldusabi ja -koostöö võrgustiku alla kuuluv lemmikloomavõrgustik hõlbustab liikmesriikidevahelist koostööd, aidates neil tuvastada ebaseaduslikud ettevõtted, likvideerida nendega seotud võrgustikud ning tagada kohaldatavate normide toimiv täitmine. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625³ IV jaotisele tuleb käesoleva määruse rikkumise juhtudest teavitada lemmikloomavõrgustiku kaudu. See aitab tugevdada piiriülest koostööd ja teabevahetust, mis on oluline, et tegeleda teatava ebaseadusliku tegevuse riikidevahelise olemusega ning kaitsta loomade heaolu ja tarbijate huve kogu liidus.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj>).

- (7) Viimasel kümnendil on nõudlus lemmikloomadena peetavate koerte ja kasside järele märkimisväärselt kasvanud. Seetõttu on oluliselt suurenenud koerte ja kasside aretamine liidus ja nendega kauplemine liidu turul, sealhulgas müük ja tasuta üleandmine, ning import kolmandatest riikidest. Nende loomade heaolu käsitlevate nõuete puudumine liidus ja eri liikmesriikides kohaldatavate nõuete erinevused on põhjustanud märkimisväärses ulatuses ebaseaduslikku kauplemist ning eksitavate või ebaausate kaubandustavade järgimist, kusjuures koeri ja kasse hoitakse tingimustes, mis kahjustavad nende heaolu väga suurel määral.
- (8) Jälgitavus on oluline, et tagada koerte ja kasside turu sujuv toimimine liidus ja kõrgetasemeline loomade heaolu, kuna ebaseaduslik kauplemine moonutab konkurentsi ning kontrolli puudumine ja kasumi maksimeerimise soov kahjustab tõsiselt loomade heaolu. Jälgitavusnõudeid on vaja ka selleks, et teha kindlaks koerte ja kasside päritolu ning vastutav isik, eelkõige juhul, kui ilmneb heaoluprobleem seoses mõne konkreetse loomaga.

- (9) Tarbijate nõudluse suurenemine koerte ja kasside järele ning seda hõlbustav veebimüük on viinud vastuvõetamatute ja ebaseaduslike kaubandustavadeni, mis on kujunenud välja osaliselt seetõttu, et ei suudeta seostada looma ettevõttega, millest ta algselt pärineb. Neid vastuvõetamatuid ja ebaseaduslikke kaubandustavasid seostatakse omakorda kontrollimata aretustavade ning koerte ja kasside kannatustega. Ei ole võimalik tagada, et ettevõtjad järgivad samu loomade heaolu nõudeid, ega saavutada siseturul õiglaseid konkurentsitingimusi seoses koerte ja kasside turuleviimisega, kui puuduvad usaldusväärsed viisid teha kindlaks nende loomade päritolu. Seetõttu on hädavajalik tagada koerte ja kasside jälgitavus süsteemiga, mille abil identifitseeritakse ning registreeritakse koerad ja kassid ning milles sisalduvat teavet uuendatakse iga kord, kui konkreetse looma omanik või looma eest vastutav isik vahetub.

- (10) On tõendeid selle kohta, et ebaseaduslikud kauplejad jätkavad sageli kaubandustegevust, esinedes lemmiklooma omanikena. 2022. ja 2023. aastal ellu viidud ELi kooskõlastatud meede, mis käsitles ebaseaduslikku kauplemist koerte ja kassidega, näitas, et koerte ja kasside liikumist kauplemise eesmärkidel esitatakse tavaliselt mittekaubandusliku liikumisena. Ka liidus müügiks olevate koerte ja kasside internetireklaamide uurimine on näidanud, et ebaseaduslikud kauplejad esinevad sageli lemmiklooma omanikena. Liidu hoiatus- ja koostöövõrgustikule esitatakse suur hulk teateid ebaseadusliku kauplemise kohta koerte ja kassidega, keda reklaamivad lemmikloomadena kauplejad, kes esinevad lemmiklooma omanikena või keda veavad liidus kauplejad, kes esinevad lemmiklooma omanikena. On vaja võidelda petturliku tegevuse vastu, mille käigus saadakse kasu halbade heaolutingimuste tõttu ja mis eksitab tarbijaid ning ohustab inimeste ja loomade tervist. Mõned liikmesriigid juba nõuavad, et kõik omanikud, sealhulgas lemmiklooma omanikud, identifitseeriks ja registreeriks kõik koerad ja kassid, kelle omanikud nad on, olenemata sellest, kas nad kavatsevad koeri või kasse turule viia. Koerte ja kasside riiklike jälgitavussüsteemide erinevused jätavad paratamatult ruumi ebaseaduslikele kaubandustavadele, mille vastu käesoleva määrusega soovitakse võidelda. Seetõttu on vaja laiendada identifitseerimis- ja registreerimiskohustust kõigile koera- ja kassiomanikele liidus. Kõnealused meetmed tagaksid võrdsed tingimused kõigile koerte ja kasside turuleviimisega seotud osalistele. Ühtlustatud jälgitavussüsteem aitaks ühtlasi hoida ära loomade heaolu standarditest kõrvalehoidmise ning võidelda eksitavate ja ebaausate kaubandustavade vastu turul, tugevdades võitlust ebaseadusliku koerte ja kassidega kauplemise vastu.

- (11) Koerte ja kasside ebaseaduslik import väljastpoolt liitu on suurenenud. Koerte ja kasside liidus liikumist ja liitu sisenemist käsitlevad kehtivad liidu normid, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/429⁴, ei sisalda piisavalt vahendeid selle ebaseadusliku kauplemise ega sellest tingitud loomade heaolu probleemide tõkestamiseks. See tähendab, et on vaja kehtestada täiendavad normid, et võidelda pettuste ning koerte ja kassidega ebaseadusliku kauplemise vastu.
- (12) Käesoleva määruse jälgitavussätteid panustavad samuti rahvatervise kaitsesse loomade parema heaolu ja parema loomatervise ning loomahaiguste (millest mõned on zoonootilised) ülekandumise parema kontrolli kaudu, järgides terviseühitsuse põhimõtet.
- (13) Nn viie valdkonna kontseptsioon (toitumine, füüsiline keskkond, tervis, käitumuslik mõju ja vaimne seisund) on teaduslikele tõenditele tuginedes välja töötatud selleks, et kirjeldada loomade heaolu eri mõõtmeid. See keskendub looma negatiivsete kogemuste puudumisele ja hõlmab ka positiivseid kogemusi. Käesolev määrus peaks seega põhinema nn viie valdkonna kontseptsioonil.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/429/oj>).

- (14) Määrusega (EL) 2016/429 reguleeritakse loomataude, et vältida nende levikut liidus. Seetõttu ei käsitleta määruses (EL) 2016/429 otseselt loomade heaolu. Haiguste levik mõjutab siiski selgelt loomade tervist, mis on üks viiest valdkonnast. Kuigi käesolevas määruses ei käsitleta määruses (EL) 2016/429 loetletud taude, käsitletakse selles loomade heaolu. Käesolevas määruses käsitletakse koerte ja kasside tervises seisundit, mida mõjutavad mittenakkuslikud haigused, sealhulgas vigastused, nagu traumad, ning rünnakutest põhjustatud hammustused loomadel või inimestel, või loetellu kandmata taudid, mille on põhjustanud näiteks parasiidid *Giardia* ja *Leishmania*, nakatumine *Leptospira* bakteriga ning nahainfektsioonid nagu dermatofütoos ja sügelised (sarkoptoos). Lisaks võivad koerad ja kassid kanda selliseid organisme nagu antimikroobikumiresistentsed bakterid, millega võivad nakatuda ka inimesed. Kuna jälgitavuse nõudel on kaks eesmärki – võidelda pettuste ja ebaseadusliku kauplemise vastu ning kaitsta rahvatervist –, on asjakohane laiendada jälgitavuse nõuet kõigile koera- ja kassiomanikele, sealhulgas ettevõtjatele, koeri ja kasse turule viivatele isikutele ning lemmiklooma omanikele.

- (15) Määruse (EL) 2016/429 kohaselt tuleb koerad ja kassid identifitseerida mikrokiibi abil, aga ainult juhul, kui neid veetakse ühest liidu liikmesriigist teise või nad sisenevad liitu. Kõnealuse määrusega nõutud identifitseerimine ei ole täielikult ühtlustatud, kuna see ei hõlma mikrokiipe käsitlevaid täpseid nõudeid. Lisaks sellele ei nõuta kõnealuse määrusega, et liikmesriigid peaksid koerte ja kasside andmebaase. Seetõttu on käesolevas määruses sätestatud normide eesmärk täiendada määruses (EL) 2016/429 sätestatud norme, ning neid mitte korrata ega nendega kattuda.
- (16) Käesolevas määruses keskendutakse kahele elemendile. Sellega reguleeritakse turule viidavate koerte ja kasside aretus- ja pidamisnõudeid. Neid heaolunõudeid tuleks kohaldada aretusettevõtteid käitavatele ettevõtjatele, müügiettevõtetele ja varjupaikadele, samuti ettevõtjatele, kes paigutavad koeri või kasse hoiukodudesse ja vastutavad nende eest. Neid nõudeid ei tuleks kohaldada isikutele, keda ei käsitata ettevõtjatena. Lisaks sätestatakse käesolevas määruses koerte ja kasside jälgitavuse nõuded. Kõik koera- või kassiomanikud, sealhulgas ettevõtjad, lemmiklooma omanikud ja muud füüsilised või juriidilised isikud, peaksid olema kohustatud oma koerad ja kassid identifitseerima ja need registreerima selleks loodud koostalitlevates riiklikes andmebaasides. Ettevõtjad ja muud füüsilised või juriidilised isikud, kes viivad koeri ja kasse turule, peaksid olema kohustatud esitama selle teabe koera või kassi turuleviimisel.

- (17) Digivahendite väljatöötamine ja kasutamine loomatervise ja loomade heaolu valdkonnas toob palju kasu, suurendades muu hulgas tegevuse tõhusust, muutes andmete kogumise kättesaadavamaks ja usaldusväärsemaks ning parandades jälgitavust ja regulatiivset järelevalvet. Käesolev määrus sisaldab mitut digilahendust, mille eesmärk on parandada koerte ja kasside jälgitavust kogu liidus. Nende meetmete eesmärk on hõlbustada asjakohaste andmete agregeerimist ja edastamist pädevatele asutustele, tagades seeläbi käesoleva määruse täitmise järjepideva tagamise. Ühtlasi aitavad meetmed ametiasutustel koguda uusi teadmisi ning võidelda mõjusamalt pettuste vastu ja seda koordineerida. Lisaks aitavad need huvitatud ostjatel teha koera või kassi võtmise ajal teadlikke otsuseid.
- (18) Koerte ja kasside turuleviimine kas tasu eest või tasuta mõjutab siseturgu. Seetõttu tuleks pettuste vältimiseks tagada nende koerte ja kasside jälgitavus, kellega liidu turul kaubeldakse, ning koerte ja kasside pidamist aretusettevõtetes, müügiettevõtetes, varjupaikades ja hoiukodudes peaksid reguleerima üksikasjalikud normid.

- (19) Et tagada koerte ja kasside turu sujuv toimimine ning aidata kaasa lemmikloomade sektori mõistlikule arengule tervikuna, tuleks käesolevas määruses sätestada nõuded koerte ja kasside aretamise, pidamise ja liidu turule viimise kohta. Need tegevused on seotud kaupade ja teenuste korrapärase pakkumisega turul kas tasu eest või tasuta. Kasumi teenimise kavatsus ja ettevõtja õiguslik või majanduslik seisund ei ole otsustavad. Oluline on see, kas tegevus toimub kutsealases või ärilises kontekstis. Sõjaväe-, politsei- või tolliasutused, kes aretavad või peavad koeri oma ametlike teenistuste tarbeks, on teises olukorras, kuna nad ei tegele loomade aretamise või pidamisega nende turuleviimise eesmärgil. Lemmiklooma omanikke, kes juhuti ja ebakorrapäraste ajavahemike tagant loovutavad koera või kassi ilma looma internetis reklaamimata, ei tohiks käsitada nende loomade turuleviijana. See tähendab näiteks, et kuni ühe pesakonna loovutamist 24 kuu jooksul pereliikmetele või naabritele ei käsitata käesoleva määruse kohaldamisel turuleviimisena.
- (20) Koerte ja kasside pidamine kokkuleppel omanikuga, näiteks lemmikloomade hoiulevõtmise, on lühiajaline ja kohalik tegevus ning see ei mõjuta märkimisväärselt turgu. Kuna selline tegevus ei hõlma turuleviimist, ei ole vaja seda käesoleva määrusega reguleerida. Samamoodi ei pea koeri ega kasse turuleviimise eesmärgil hoiupaigad. Erinevalt varjupaikadest pakuvad nad leitud koerale või kassile erakorralist majutust ja hoiavad looma lühiajaliselt enda juures, kuniks omanik loomale järele tuleb.

- (21) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/63/EL⁵ reguleeritakse teaduslikul eesmärgil loomade, sealhulgas koerte ja kasside pidamist, aretamist ja tarnimist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/6⁶ reguleeritakse veterinaarravimite kliinilisi uuringuid, mille käigus kasutatakse loomi, sealhulgas koeri ja kasse. Koerad ja kassid, keda kavatakse kasutada või kasutatakse teaduslikul eesmärgil, ning veterinaarravimite müügiloo saamiseks vajalike kliiniliste uuringute jaoks kasutatavad koerad ja kassid tuleks seega käesoleva määruse kohaldamisalast välja arvata. Põllumajandusettevõtetes ja nende ümbruses vabalt ringi liikuvad hulkuvad kassid on sageli kasulikud, hoides põllumajandusettevõttes näriliste populatsioone kontrolli all. Põllumajandustootjad, kes annavad sellistele kassidele toitu ja varju kahjuritõrje eesmärgil, tuleks samuti käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta, tingimusel et nad ei ole ettevõtjad ega vii neid kasse turule.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/63/oj>).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2019/6, mis käsitleb veterinaarravimeid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/82/EÜ (ELT L 4, 7.1.2019, lk 43, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/6/oj>).

- (22) Käesoleva määruse kohaldamise tulemusena hõlmatakse suur arv koeri ja kasse üksikasjalike heaolu käsitlevate normidega esimest korda, mis võimaldab neile paremaid elamistingimusi. Kuid mõningatel juhtudel võib see ettevõtjatele kaasa tuua märkimisväärsed kulusid. Võimalik heaoluga seotud probleemide risk kasvab vastavalt sellele, mida suurem on ettevõttes aretatavate või peetavate koerte või kasside arv. Seetõttu on proportsionaalsuse huvides asjakohane eelnimetatud arvesse võtta ja eristada eri suurusega ettevõtteid. Üldisi heaolupõhimõtteid ja teatavaid heaolunõudeid tuleks kohaldada kõigi ettevõtete suhtes, olenemata kasvatatavate pesakondade arvust või peetavate koerte või kasside arvust. Ulatuslikumaid ja üksikasjalikumaid heaolunõudeid tuleks kohaldada üksnes teataval arvul koeri või kasse pidavate või turule viivate ettevõtete suhtes. Sellise käsituse puhul võetakse arvesse finantskoormust, mis tuleneb ulatuslikumate ja üksikasjalikumate heaolunõuete täitmisest, näiteks kulukad struktuursed investeeringud.
- (23) Käesolevas määruses tuleks kehtestada künnised aretusettevõtetele, varjupaikadele ja hoiukodudele, kelle suhtes kohaldatakse üksikasjalikke loomade heaolu käsitlevaid nõudeid. Isegi kui aretustegevus toimub kodumajapidamistes, nagu see on sageli mitmesuguste kaubanduslike aretajate puhul, tuleks nende künniste ületamisel kohaldada kõiki käesoleva määruse kohaseid loomade heaolu käsitlevaid nõudeid. Võttes arvesse müügiettevõtete eranditult ärilist olemust, ei ole vaja neile künniseid kehtestada ning käesoleva määruse nõudeid tuleks kohaldada kõigi müügiettevõtete suhtes, olenemata peetavate koerte või kasside arvust.

- (24) Praegu puuduvad teatavat liiki müügiettevõtetes asjakohased materiaalsed tingimused, et tagada seal peetavate koerte ja kasside heaolu. Näiteks osades lemmikloomapoodides peetakse koeri või kasse läbipaistvate külgedega väikestes konteinerites ja koertel puudub vajalik ligipääs õuele. Sellistes ettevõtetes eksponeeritavad koerad ja kassid elavad stressirohkes keskkonnas. Ühtlasi suurendab selline teguviis potentsiaalsete tarbijate impulssostude riski. Käesoleva määruse eesmärk on tõhustada müügiettevõtetes peetavate koerte ja kasside kaitset, ajakohastades nende suhtes kohaldatavaid heaolustandardeid, eelkõige keelates koerte ja kasside pidamise konteinerites, tagades koertele õues viibimise võimaluse, kehtestades minimaalsed ruuminõuded ja kohustuse võimaldada koertel ja kassidel sotsialiseerida liigikaaslaste ja inimestega. Selle eesmärk on tagada, et pärast nõuete kohaldamist on kõigis müügiettevõtetes kehtestatud struktuurid ja tavad, millega tagatakse kõrgetasemeline loomade heaolu.
- (25) Kuigi teatavate aretusettevõtete tegevust juhivad ametlikud aretajad, kes järgivad loomapidamise rangeid nõudeid, pärineb suur osa liidu turule viidavatest koertest ja kassidest „hallil turul“ tegutsevatelt ja nõuetele mittevastavalt aretajatelt, kes ei taga aretatavatele koertele ja kassidele piisaval tasemel heaolu. See põhjustab ebaõiglast konkurentsi neile aretajatele, kes järgivad loomade heaolu rangeid nõudeid. Seetõttu on vaja kehtestada loomade heaolu üksikasjalikud normid kõigile aretusettevõtetele käitavatele ettevõtjatele.

- (26) Koeri ja kasse viivad liidu turule eri liiki ettevõtjad, kes viivad ellu erinevat tegevust. Lisaks kaubanduslikele aretajatele on olemas teatavad müügiettevõtted, kuhu tavaliselt tuuakse kokku ja kus hoitakse müügiks või kogumiseks muudes ettevõtetes sündinud ja aretatud koeri ja kasse. Mõnel juhul on nende koerte ja kasside kaitse ebapiisav ja praegu ei kohaldata nendele ettevõtetele ühiseid loomade heaolu standardeid. Võttes arvesse, et müügiettevõtted on kaubanduslikud ettevõtjad, kes viivad turule koeri ja kasse, on vaja kohaldada nende ettevõtete suhtes käesoleva määruse nõudeid.
- (27) Varjupaiku käitavad era- ja avalik-õiguslikud ettevõtjad või mittetulundusühendused, kes koguvad ja peavad soovimatuid või hulkuvaid koeri ja kasse või varem kellegi omandis olnud koeri ja kasse, kes on eksinud, ära võetud või hüljatud. Vahel suureneb kontrollimatu paljunemise või ülearetuse tagajärjel nende hulkuvate koerte ja kasside arv, kes jõuavad lõpuks varjupaikadesse. Olenevalt nende päritolust võivad need koerad ja kassid olla tõupuhtad või segatõulised ja nende koerte ja kasside hulka võivad kuuluda varjupaigas paljunemise käigus tekkinud pesakonnad. Varjupaigad võivad pidada palju koeri ja kasse ja neid müüa või pakkuda äraandmiseks või otsida neile uue kodu, vahel tasuta või tekkinud mõistlike kulude hüvitamise tingimusel.

- (28) Hoolimata ühelt poolt aretusettevõtete ja müügiettevõtete ning teiselt poolt varjupaikade ja hoiukodude tegevuse erinevustest viivad nad kõik koeri ja kasse liidu turule. Seega kattub nende tegevus teataval määral, eelkõige nõudluse tasandil. Kui tarbijad tahavad saada endale koera või kassi, siis valivad nad aretajalt kas otse või müügiettevõtte kaudu looma ostmise või varjupaigast või hoiukodust looma võtmise vahel. Üks oluline tegur koera või kassi valimisel on käitumis- või muud probleemid, mis koeral või kassil ilmnevad, kuna teda on hoitud ebapiisavates heaolutingimustes, ning mis võivad vähendada looma sobilikkust lemmikloomana pidamiseks, olenemata sellest, kas looma on peetud aretusettevõttes, müügiettevõttes või varjupaigas või hoiukodus. Võttes lisaks arvesse, et loomadega kauplevad ka vahendajad ning nad teevad seda peamiselt interneti kaudu, ei pruugi tarbijad olla enne koera või kassi võtmist kursis, kas loom on pärit varjupaigast, hoiukodust, aretaja juurest või müügiettevõttest. Sellise teabe andmine võib aidata tarbijatel teha teadlikke ja vastutustundlikke valikuid. On tõendeid selle kohta, et varjupaikadest liidu turule viidud koerte ja kasside arv on märkimisväärne, eelkõige kasside puhul. Samuti on tõendeid selle kohta, et koeri ja kasse antakse teatavates liikmesriikides varjupaikadest üle lemmikloomade omanikele teistes liikmesriikides, eelkõige koerte puhul. Selleks et tagada käesoleva määruse eesmärgi saavutamine, mis seisneb koerte ja kasside turu sujuvas toimimises, ning sektori mõistlik areng, tagades samal ajal kõrgetasemelise loomade heaolu, on vaja kohaldada käesoleva määruse teatavaid nõudeid varjupaikade suhtes, kus peetakse teatavat minimaalset hulka koeri ja kasse, olenemata sellest, kas neid viiakse liidu turule tasu eest, loovutatakse tasuta või mõistlike kulude hüvitamise tingimusel. Kuid proportsionaalsuse kaalutlustel ja võttes arvesse, et varjupaikade ja hoiukodude tegevus erineb muude ettevõtjate tegevusest ning on avalikes huvides, ei tohiks varjupaikade ja hoiukodude suhtes kohaldada käesoleva määruse teatavaid sätteid, sealhulgas teatavaid minimaalseid ruuminõudeid.

- (29) Liikmesriigid on täheldanud, et ettevõtjad, kes vastutavad soovimatute, hüljatud, hulkuvate, kaduma läinud või konfiskeeritud koerte või kasside eest, kasutavad üha enam hoiukodusid. Kuna hoiukodudes peetavate koerte ja kasside arv võib mõjutada koerte ja kasside turgu, peaksid hoiukodud olema käesoleva määrusega hõlmatud. Ettevõtjad, kes paigutavad koeri või kasse hoiukodudesse, peaksid vastutama selle eest, et need kodud vastavad käesolevas määruses sätestatud nõuetele. Seda on võimalik tagada muu hulgas ettevõtja ja hoiupere vahel lepingulise suhte loomisega.
- (30) Kuna hoiukodud on oma olemuselt kodumajapidamised, mille võimekus koeri ja kasse majutada on piiratud, ei tohiks ettevõtjad paigutada ühte hoiukodusse suurt hulka koeri ega kasse. Seepärast on asjakohane kehtestada ühes kodus ajutiselt hoitavate koerte ja kasside maksimaalne arv. See on ka põhjus, miks hoiukodude suhtes tuleks kohaldada üksnes üldisi heaolupõhimõtteid ja -nõudeid ning ainult mõningaid konkreetseid heaolunõudeid.
- (31) Kuna määrust (EL) 2017/625 kohaldatakse ametliku kontrolli suhtes, mida tehakse selleks, et kontrollida vastavust loomade heaolu nõuete valdkonna normidele, mis hõlmavad koerte ja kasside heaolunõudeid, näiteks käesolevas määruses sätestatud nõudeid, on käesolevas määruses asjakohane kohaldada määruses (EL) 2017/625 sätestatud pädevate asutuste määratlust, et tagada kooskõla loomade heaolu käsitlevate ametlike kontrollide suhtes kohaldatavate normidega.

- (32) Kuna käesolev määrus on näide loomade heaolunõudeid käsitlevast liidu tasandi õigusaktist, millele viidatakse määruse (EL) 2017/625 artikli 1 lõike 2 alapunktis f, kohaldatakse lisaks käesolevas määruses sätestatud nõuetele määruse (EL) 2017/625 nõudeid. Eelkõige on liikmesriigid määruse (EL) 2017/625 kohaselt kohustatud esitama aastaaruande eelmisel aastal tehtud ametlike kontrollide kohta. See kohustus peaks hõlmama ametlikke kontrolle, mida tehakse koerte ja kasside heaolu ja jälgitavuse normide täitmise kontrollimiseks. Komisjoni rakendusmääruses (EL) 2019/723⁷ sätestatud standardvormi, mida liikmesriigid peavad kõnealuseks aruandluseks kasutama, tuleks ajakohastada, et võtta arvesse käesolevat määrust.
- (33) Käesoleva määruse kohaste heaolunõuete rakendamisel võiks ettevõtjad lähtuda terviseühtsuse põhimõttest. Määrus (EL) 2019/6 sisaldab põhjalikke nõudeid, et tagada loomade puhul antimikroobikumide mõistlik kasutamine. Et tegeleda antimikroobikumiresistentsuse riskidega, tagades samal ajal loomade tervise ja heaolu ranged standardid, kohaldatakse neid nõudeid ka aretusettevõtetes, müügiettevõtetes ja varjupaikades peetavate koerte ja kasside suhtes. On oluline, et veterinaararstid võtaksid neid elemente arvesse loomade heaolu hindamiseks tehtavatel nõustavatel kontrollkäikudel.

⁷ Komisjoni 2. mai 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/723, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625 rakenduseeskirjad seoses liikmesriikide esitatavate aastaaruannete puhul kasutatava standardvormi näidisega (ELT L 124, 13.5.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2019/723/oj).

- (34) On tõendeid selle kohta, et liidu territooriumil toimuvate ja kohati piiriülese laadiga tegevuse tagajärjel kannatavad koerad ja kassid nii füüsiliselt kui ka vaimselt, mis võib mõnel juhul viia surmani. Tähelepanuväärne näide on koertevõitlus. Käesoleva määrusega keelatakse ettevõtjatel osaleda mis tahes tegevuses, mis põhjustab nende hoole all olevatele koertele ja kassidele kannatusi.
- (35) Selleks et tagada käesoleva määruse nõuetekohane täitmine, on hädavajalik, et pädevad asutused saaksid teha kindlaks ettevõtted, kelle suhtes nende ametlikke kontrole kohaldatakse. Seega on vaja, et koeri või kasse ettevõtetes pidavad ettevõtjad teavitaksid oma tegevusest pädevaid asutusi ning et pädevad asutused peaksid nende ettevõtete ajakohastatud registrit. Ettevõtjate halduskoormuse vähendamiseks peaks pädevad asutused kasutama sel eesmärgil määruse (EL) 2016/429 alusel ettevõtete registrisse kantud teavet või andmeid.

- (36) Hästi koolitatud ja oskuslikud töötajad on hädavajalikud loomade heaolu parandamiseks ettevõtetes. Nendel töötajatel peavad olema teadmised asjasse puutuva liigi peamistest käitumismustritest ja vajadustest. Et vältida koertele ja kassidele füüsiliste ja vaimsete kannatuste tekitamist, peaks loomahooldajatel olema teadmised ja oskused loomade heaolu valdkonnas kooskõlas nende ülesannetega ning koerte ja kassidega, kellega nad kokku puutuvad. Koerte ja kasside puhul hõlmab toimiv loomadega tegelemine selliseid meetodeid nagu operantne tingimine ja positiivne kinnitamine, mis edendavad stressivaba keskkonda. Loomade heaolu valdkonna teadmisi ja oskusi tuleks omandada hariduse, koolituse või töökogemuse kaudu. Kuna varjupaigad sõltuvad sageli vabatahtlike tehtavast tööst ja kuna praktikandid läbivad nendes asutustes sageli praktilise koolituse, ei tohiks varjupaikades tegutsevatelt vabatahtlikelt ja praktikantidelt nõuda formaalharidust, koolitust ega töökogemust, tingimusel et neid juhendab pädev loomahooldaja.

- (37) Et tagada koerte ja kasside heaolu ettevõttes, peaks vähemalt üks loomahooldaja saama käesoleva määruse nõuetele ja asjakohasel juhul täiendavatele riiklikele nõuetele vastavat koolitust ning tal peaksid olema teadmised ajakohastatud teaduslikest ja tehnilistest soovitustest. Ettevõtja peaks tagama, et koolitusel osalenud hooldaja jagab omandatud teadmisi ettevõttes ka teiste hooldajatega. Komisjon peaks võtma vastu rakendusaktid, milles sätestatakse sellise koolituse miinimumnõuded. Komisjonil on võimalus luua määruse (EL) 2017/625 artikli 95 alusel koerte ja kasside heaolu Euroopa Liidu referentkeskus, et anda pädevatele asutustele käesoleva määruse täitmise tagamiseks tehtavate ametlike kontrollide raames tehnilist ja teaduslikku nõu. Nimetatud koerte ja kasside heaolu Euroopa Liidu referentkeskus võiks pärast komisjoniga kooskõlastamist avaldada soovitusi ja koolitusmaterjalide näiteid kooskõlas rakendusaktides sätestatud miinimumnõuetega ning võttes arvesse kõige ajakohasemaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi.
- (38) Pädevad asutused, kes vastutavad koolituste kättesaadavuse ja piisava kvaliteedi tagamise eest, võiksid teha koostööd teiste asjaomaste asutuste, veterinaarühingute ja haridusasutustega, et töötada välja kvaliteetsed teaduspõhised koolitusprogrammid.

- (39) Võttes arvesse asjaolu, et loomade heaolu hõlmab nende tervist, on veterinaararstid parimad isikud, et anda ettevõtjatele nõu eesmärgiga parandada loomade heaolu ettevõtetes. Seetõttu peaks ettevõtetesse, kus peetakse teatavat künnist ületaval arvul koeri ja kasse, tegema loomade heaolu kontrollkäigu veterinaararst käesoleva määruse esimesel kohaldamisaastal või esimese aasta jooksul, mis järgneb uuest ettevõttest teavitamisele.
- (40) Heaolu huvides tuleks koerte ja kasside elu lõpetada alati viisil, mis põhjustab asjaomasele koerale või kassile minimaalselt valu ja stressi. Veterinaararste õpetatakse hindama looma seisundit ja vajaduse korral looma eutaneerima. Ettevõtjad peaksid konsulteerima veterinaararstiga ning veterinaararst peaks koera või kassi eutaneerima põhimõtteliselt ettevõtja eelneval nõusolekul. Hädaolukordade või õnnetuste korral, kui veterinaarabi ei ole kättesaadav, peaks liikmesriikidel olema õigus lubada koera või kassi elu lõpetada väljaõppe saanud pädeval isikul, tingimusel et kasutatav meetod lõpetab looma elu hetkega.

- (41) Teatavad aretusstrateegiad põhjustavad probleeme koerte ja kasside heaolule. Kui valida teatavad geneetilised omadused esteetilistel või muudel turustamise kaalutlustel, võidakse luua ja tulevastele põlvkondadele edasi anda ka loomade heaolu seisukohast soovimatuid omadusi. Seega peaksid ettevõtjad võtma meetmeid, mille eesmärk on tagada, et nende aretusstrateegiad ei põhjusta selliseid negatiivseid tagajärgi koerte ja kasside heaolule. Eelkõige võivad turunduseesmärkidest ajendatud aretusstrateegiad viia selleni, et teatavat liiki koertele ja kassidele luuakse liialdatud välimikuomadused. Kuna sellised liialdatud välimikuomadused võivad neile koertele ja kassidele põhjustada olulisi terviseprobleeme, peaksid aretajad need isendid aretusprogrammidest välja jätma.
- (42) Esteetilise suunitlusega üritustel, näitustel ja võistlustel on mõju turuvõimalustele ning koerte ja kasside hindadele. Keha moonutamine ja teatavad aretusstrateegiad, mille tulemuseks on liialdatud välimikuomadustega koerad või kassid, võivad esteetilise suunitlusega üritustel, näitustel ja võistlustel konkureerivatele aretajatele kasulikud olla. Selliste ürituste, näituste ja võistluste korraldamine ja nendel osalemine võib olla ajendatud muudest teguritest kui loomade heaolu, näiteks esteetilisest standarditest, mille eesmärk on reklaamida teatavaid tõuge ja füüsilisi tunnuseid. Tagamaks, et aretajad seavad esikohale nende poolt paljundatavate koerte ja kasside heaolu ning et loomadel ei tekiks liialdatud välimikuomadusi või et nende keha ei moonutataks ebatervete esteetiliste standardite saavutamiseks, ei tohiks aretusettevõtteid ja müügiettevõtteid käitavad ettevõtjad ning selliste ürituste, näituste ja võistluste korraldajad kasutada ega neile üritustele, näitustele ega võistlustele kaasata koeri ja kasse, kes on liialdatud välimikuomadustega või kelle keha on moonutatud.

- (43) Teaduslikud tõendid näitavad, et sugulusaretus avaldab loomade heaolule märkimisväärset negatiivset mõju. Koerte ja kasside sugulusaretus vanemate ja järglaste vahel, vendade ja õdede vahel, poolvendade ja -õdede vahel ning vanavanemate ja lapselaste vahel tuleks keelata, kuna see suurendab pärilike häirete ilmnemist ja kahjustab immuunsüsteemi toimimist, mis mõlemad mõjutavad negatiivselt koerte ja kasside heaolu. Sugulusaretus võib siiski olla vajalik piiratud genofondiga kohalike tõugude säilitamiseks. Seepärast peaks pädeval asutusel olema õigus anda sellistel juhtudel vastav luba.
- (44) Ristamist metsloomaliikidega ei tohiks soodustada, kuna ristandid ei ole nii kodustatud kui koerad ja kassid. Võttes arvesse märkimisväärseid raskusi selliste ristandite käitumuslike erivajaduste rahuldamisel ning nende ebamugavust või kannatusi, tuleks selliste ristandite tõuaretus keelata.
- (45) Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) andis tehnilist ja teaduslikku abi mitmes küsimuses, mis on seotud pidamisalade, tervise ja valu tekitavate protseduuridega aretusettevõtetes peetavate koerte ja kasside puhul. Käesolevas määruses võetakse arvesse EFSA soovitusi pidamisalade tüübi ja seal liikumise, pidamisalade temperatuuri ja valguse ning tervise ja valu tekitavate kirurgiliste protseduuride kohta.

- (46) Teaduslikud tõendid toovad esile söötmise, jootmise, pidamisalade, tervishoiu, käitumuslike vajaduste rahuldamise tähtsuse ning valu tekitavate tavade tõkestamise olulisuse koerte ja kasside heaolu huvides. Seetõttu on hädavajalik, et neid koerte ja kasside pidamise aspekte reguleeritaks üksikasjalikult.
- (47) Teaduslikud tõendid näitavad selgelt, et koertel ja kassidel peab olema piisavalt ruumi loomulikult käituda ja omavahel tavapäraselt sotsiaalselt läbi käia. See ei ole võimalik, kui loomi hoitakse eraldatult ja eelkõige, kui neid hoitakse konteinerites. Koerte ja kasside konteinerites pidamine tuleks seega keelata, välja arvatud juhul, kui seda on vaja loomade transpordiks või üksikute koerte ja kasside lühiajaliseks isoleerimiseks, üritustel, näitustel ja võistlustel osalemise ajal, vähenenud termoreguleerimisvõimega kutsikate või kassipoegade puhul või oma emaga koos peetavate kutsikate või kassipoegade jaoks, tingimusel et minimeeritakse stressi, välditakse äärmuslikest temperatuuridest tingitud kannatusi ning loomal on võimalik seista, ümber pöörata ja lamada loomulikus asendis.
- (48) Koertele ja kassidele tuleks tagada kindel puhkekoht koos võimalusega pikali heita ja end turvaliselt tunda. Puhkekoht peaks olema puhas ja kuiv ning kaetud näiteks pehmete materjalidega, nagu matt, tekk või muu sobiv materjal, et tagada mugavus ja kehale hea tugi. Puhkekoht peaks olema piisavalt suur, et loom saaks seista, ümber pöörata ja lamada loomulikus asendis. Kõik sama ruumi jagavad koerad või kassid peaksid saama puhata samal ajal.

- (49) Paaritumist, mille puhul isas- ja emasloomad suhtlevad omavahel looduslikult, mõjutavad mitmed tegurid, sealhulgas hormonaalne tsükkel, käitumine ja ajastus. Seega on koerte või kasside liikumisvõimaluse piiramine paaritumise ajal vastuolus nende loomuliku käitumisega ja kahjustab nende heaolu. Ettevõtjad ei tohiks koeri ega kasse paaritumise ajal füüsiliselt kinni hoida. Selle asemel peaksid ettevõtjad leidma eduka paaritamise soodustamiseks muu võimaluse, näiteks optimeerima paaritamise aega.
- (50) Ettevõtja võib veterinaararsti nõuande alusel ning koera või kassi konkreetset olukorda arvesse võttes otsustada kontrollida paljunemist kirurgiliste või mittekirurgiliste vahendite abil. Valu vältimiseks peaks kirurgilise steriliseerimise protseduuri tegema veterinaararst või isaste kasside puhul, kui liikmesriik seda lubab, litsentseeritud veterinaarõde, kasutades anesteesiat ja pikaajalist analgeesiat.
- (51) Pikaks ajaks kinnisidumine tuleks keelata, kuna see võib märkimisväärselt kahjustada loomade heaolu. Seda võib seostada liikumishäirete suurema esinemisega, võimetusega mugavalt lebada või puhata ja normaalse käitumise probleemidega.

- (52) Koertele ja kassidele loomuliku käitumise võimaldamiseks piisava ruumi tagamine on väga oluline. Samal põhjusel tuleks konteinereid kasutada üksnes erakordsetes olukordades, näiteks agressiivsete koerte või kasside lühiajaliseks isoleerimiseks või nende vedamiseks veterinaararsti juurde. Koerte ja kasside eluruumides peaks samuti olema juurdepääs loomulikule valgusele, mida täiendatakse vajaduse korral tehisvalgustusega, et soodustada loomade loomuliku ööpäevarütmi. Kutsikate arengu paremaks toetamiseks võib vähemalt viie nädala vanuseid loomi lasta teatavaks ajaks turvalisele välialale, võttes arvesse kutsikate individuaalseid vajadusi ning ilmastikutingimusi. Et rahuldada nende vajadust liikuda, sotsialiseeruda ning käituda muul neile omasel viisil, tuleks üle kaheksa nädala vanustele koertele tagada võimalus viibida õues. Sellistele koertele tuleks tagada ohutu võimalus viibida iga päev kokku vähemalt üks tund õues või käia jalutamas.

- (53) Et mitte kahjustada emaste koerte ja emaste kasside heaolu ning eelkõige vältida tiinusega seotud komplikatsioone, ei tohiks neid paaritada enne suguküpseks saamist. Et võimaldada neil tiinusest ja imetamisest füüsiliselt taastuda, tuleks emaseid koeri ja kasse uuesti paaritada alles pärast piisava aja möödumist. Kuid selleks et vältida emaste koerte ja emaste kasside paljunemisega seotud patoloogilisi seisundeid, näiteks püometrat, tuleks lubada kuni kolme tiinust kahe aasta jooksul, millele järgneb piisav taastumisperiood. Kui emane koer või emane kass on saanud kahe aasta jooksul kolm pesakonda, sealhulgas surnult sündinud kutsikad või kassipojad, peab taastumisperiood kestma vähemalt ühe aasta. Paljunemine tuleks peatada vananevate emaste koerte ja emaste kasside puhul ning selliste emaste koerte ja emaste kasside puhul, kellele on tehtud kahel korral keisrilõige, kuna ei saa välistada uue tiinuse negatiivset mõju nende heaolule.
- (54) Käesoleva määrusega nõutud paljunemistsükli tavade muudatused võivad mõnel juhul vähendada koerte ja kasside aretajate tulu, kuna aastas toodetakse vähem pesakondi. Seega on vaja anda aretajatele rohkem aega, et kohandada oma ärimudelit.

- (55) On oluline, et koerad ja kassid ei sea ohtu inimesi. Inimestevastase agressiivsuse riski vähendamiseks tuleks ettevõtetes sündinud ja peetavaid koeri ja kasse asjakohaselt sotsialiseerida liigikaaslaste, inimeste ning võimaluse korral teist liiki loomadega. Neid tuleks pidada stimuleerivas ja turvalises ning elukeskkonna rikastamisega, näiteks mänguasjadega varustatud oludes, mis annab neile võimaluse mängida ja käituda muul loomumomental viisil. Koerte ja kasside eraldamine nende emadest ei tohiks toimuda liiga noores eas, sest see võib põhjustada märkimisväärset eraldamisega seotud stressi ja sellega seotud käitumisprobleeme. Seetõttu tuleks eraldamine keelata, välja arvatud juhul, kui selleks on meditsiinilised põhjused.
- (56) Protseduurid, mille eesmärk on muuta koerte ja kasside välimust või takistada teatavat käitumist, näiteks kõrvade lõikamine, saba lõikamine, küünte eemaldamine ja häälepaelte välja opereerimine, võivad avaldada märkimisväärset negatiivset mõju nende heaolule. Need protseduurid põhjustavad valu ning ei võimalda koertel ja kassidel loomulikult viisil käituda. Seetõttu tuleks selliseid protseduure lubada ainult juhul, kui need teeb veterinaararst ja need on vajalikud meditsiinilistel kaalutlustel. Profülaktiline sekkumine ei tohiks olla lubatud, välja arvatud juhul, kui veterinaararst tuvastab meditsiinilise näidustuse, mis sellist sekkumist õigustab.

- (57) Sõjaväes, politseis ja tollis kasutatavatel koertel on riigi julgeolekus tähtis roll. Et võtta arvesse sõjaväe, politsei- ja tolliteenistuste ning nende asutuste jaoks koeri aretavate ja treenivate ettevõtjate erivajadusi, peaks liikmesriikidel olema lubatud teha erandeid seoses valulike kohtlemisviiside ja kinnisidumisega, kuna sellised tavad ja kinnisidumine võivad olla selliste koerte treenimise ajal vajalikud. Nendest eranditest hoolimata on oluline, et töötajad, kes treenivad koeri sõjaväele või politsei- ja tolliteenistustele, saaksid korrapäraselt asjakohaste oskuste alast koolitust, et nad kohaldaksid asjakohaseid kohtlemis- ja treenimismeetodeid ning tekitaksid nende hoole all olevatele koertele võimalikult vähe valu.
- (58) Karjavalvekoeri aretatakse selleks, et valvata kariloomi ja kaitsta neid põllumajanduslikus või maakeskkonnas kiskjate eest. Sellised koerad viibivad sageli inimese juuresolekuta pikka aega õues. Nende kasutamise viisi ja selle otsese mõju tõttu nende elutingimustele on selliste loomade korrapärane söötmine ja nende järele valvamine mõnikord keeruline. Sageli on raske täita neid käesoleva määruse nõudeid, mille eesmärk on tagada selliste loomade pidamisala- ja sotsialiseerimisvajaduste rahuldamine. Lisaks kasutatakse karja suunamiseks karjakoeri, kes saadavad nende eest vastutavat isikut. Selliste koerte puhul on hooajalise rändkarjatamise ajal vaja teha erandeid teatavatest käesoleva määruse nõuetest, mis käsitlevad selliste karjade pidamisala ja sotsialiseerumist.

- (59) Tingimused aretusettevõtetes on eriti olulised, et tagada koerte ja kasside nõuetekohane aretamine, pidamine ja kohtlemine enne turuleviimist, eelkõige tagajärgede tõttu, mida loomade ebapiisav heaolu varases eas võib koertele ja kassidele kaasa tuua. Seega on tähtis, et pädevad asutused kiidaksid suurel hulgal koerte ja kasside pesakondi saavad aretusettevõtted heaks ning nende suhtes tehtaks enne nende heakskiitmist kohapealseid eelkontrolle. Sellised ametlike veterinaararstide eelkontrollid või juhul, kui ametliku kontrolli ülesanne on delegeeritud, muude spetsialistide eelkontrollid ja neile järgnev ettevõtete heakskiitmine on toimiv viis tagada ettevõtete vastavus käesoleva määruse nõuetele. Võttes aga arvesse, et sellised kontrollid peaksid keskenduma ettevõtetele, kus võib loomade heaolu käsitlevate nõuete järgimist silmas pidades näha suuremat riski, ning arvestades ametlike veterinaararstide piiratud kättesaadavust liikmesriikides, ei ole proportsionaalne nõuda eelnevat kohapealset kontrolli ja heakskiitmist kõigi ettevõtete puhul. Samuti on oluline, et nende heakskiidetud ettevõtete nimistu oleks üldsusele kättesaadav, et võimaldada potentsiaalsetel looma võtjatel aretusettevõtete staatust kontrollida, suurendades seeläbi avalikku kontrolli selliste ettevõtete üle ja kodanike teadlikkust. Kuna aretusettevõtted vajavad aega pidamisalasid käsitlevate nõuete rakendamiseks ja pädevad asutused vajavad aega olemasolevate aretusettevõtete kohapealseks kontrollimiseks, tuleks aretusettevõtete kohustust saada heakskiit hakata kohaldama samal kuupäeval kui pidamisalasid käsitlevaid nõudeid.

- (60) Mõned koeri või kasse turuleviivad ettevõtjad julgustavad võimalikke kliente ostma iga hinna eest, kasutades emotsionaalseid argumente ja teavitamata potentsiaalset omanikku koera või kassi omamise tagajärgedest. Muud ettevõtjad nõuavad lemmikloomade omamisega seotud kohustuste täitmist, mis võib loomulikult piirata nende võimet koeri või kasse liidu turule viia. See suhtumise erinevus kipub soodustama vähem vastutustundlikke ettevõtjaid, mis moonutab konkurentsi, hoolimata sellest, kui oluline on loomade heaolu ja avaliku korra huvides teavitada kliente nende kohustustest koera või kassi võtmisel. Seetõttu on põhjendatud nõuda, et kõik ettevõtjad, kes viivad liidu turule koeri ja kasse, teavitaksid tulevasi omanikke nende kohustustest. Kui ettevõtja viib koeri või kasse turule internetireklaami kaudu, siis peaks sellega kaasnema vastav hoiatus, mis annaks tulemuslikult edasi vastutustundliku loomapidamise sõnumi. Vastutustundlikku lemmikloomapidamist on oluline edendada selleks, et tagada turu hea toimimine, kaitsta tarbijaid ning vältida koerte ja kasside hülgamist seetõttu, et lemmiklooma omanikud ei olnud enne looma võtmist teadlikud lemmiklooma omamisega kaasnevatest kohustustest. Seepärast tuleks müügi, loovutamise või omandiõiguse muul viisil üleandmise korral internetireklaamis vastutustundlikku loomapidamist käsitleva hoiatuse esitamise kohustust kohaldada ka füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, kes ei ole ettevõtjad. Vastutustundliku loomapidamise kohta hoiatuse esitamise kohustus kehtib isikutele, käesoleva määruse tähenduses koeri ja kasse turule viivad. Selle eesmärk ei ole sekkuda ajakirjandusvabadusse, väljendusvabadusse ega kehtivatesse toimetusvastutust käsitlevatesse riigisisestesse õigusnormidesse, mis ei ole liidu tasandil ühtlustatud.

- (61) Koerte ja kasside liidu turule viimisega seotud ebaseaduslikku kauplemist ja pettusi soodustab nende loomade jälgitavuse puudumine. Selliste loomade jälgitavuse puudumine on tingitud lünklikest identifitseerimis- ja registreerimisnõuetest. Lisaks sellele võidakse kasutada pettust juhul, kui koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise süsteemid ei ole ühtlustatud või neid ei saa lihtsasti kasutada, kuna tehnilised taristud ei ole koostalitlusvõimelised. Nii 2018. aasta koerte ja kasside internetimüüki käsitlev ELi kooskõlastatud kontrollikava kui ka 2022.–2023. aasta ELi täitemeede ebaseadusliku koerte ja kassidega kauplemise vastu töid esile laialt levinud pettused koerte ja kasside turuleviimisel liidus ning sellega seotud loomade heaolu probleemid. Seetõttu on hädavajalik ühtlustada koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise nõuded. Koerte ja kasside identifitseerimist ja registreerimist käsitleva ulatusliku kohustuse kehtestamine võimaldab vältida lünki jälgitavussüsteemis, mida võivad vastasel juhul kasutada ära petturid. Füüsilised või juriidilised isikud, kes viivad koeri või kasse liidu turule, peaksid esitama tõendid identifitseerimise ja registreerimise kohta ühes liikmesriikide poolt sel otstarbel loodud andmebaasis. Iga kord, kui muutub konkreetse koera või kassi omanik või tema eest vastutav isik, peab muutuse registreerima ühes andmebaasis. Pidades silmas sõjaväes ning politsei- ja tolliteenistustes kasutatavate koerte tähtsat rolli riikliku julgeoleku tagamisel, peaks liikmesriikidel olema lubatud teha erandeid selliste koerte registreerimisest, et vältida nende seostamist nimetatud teenistustega.

- (62) Füüsilised või juriidilised isikud, kes koerad või kassid liidus turule viivad, peaksid esitama tõendid identifitseerimise kohta, näidates dokumenti, mis osutab koerale või kassile paigaldatud transpondri koodile, ja ka tõendid looma registreerimise kohta ametlikus andmebaasis. Nii edastatakse oluline teave looma kohta uuele omanikule ja tagatakse jälgitavus.

- (63) Kuna suuremat osa koertest ja kassidest pakutakse praegu müügiks või äraandmiseks internetireklaamide kaudu, peaks komisjon tagama, et töötatakse välja üldsusele kättesaadav ja tasuta süsteem, mis võimaldab looma võtjatel kontrollida reklaamitava koera või kassi identifitseerimise, registreerimise ja omandiõiguse autentsust. Selleks tuleks nõuda, et füüsiline või juriidiline isik, kes reklaamib koera või kassi internetis, kasutaks kontrollisüsteemi ja kuvaks reklaamis selle süsteemi loodud tokenit. Selle meetme eesmärk on paremini tõkestada pettusi, parandades liidus turule viidavate koerte ja kasside jälgitavust nende päritolu kindlaks tegemiseks, mis võimaldab pädevate asutuste paremaid kontrole ja parandab kokkuvõttes nende loomade heaolu. Digiplatvormide pakkujad peaksid koerte ja kasside liidu turule viimisel vahendajatena toimides tegutsema hoolikalt. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2065⁸ kohaldamist, tuleks digiplatvormidelt, mis võimaldavad koerte ja kasside reklaamimist turuleviimise eesmärgil, seega nõuda, et nad projekteeriks ja korraldaksid oma internetipõhise kasutajaliidese viisil, mis võimaldab koeri ja kasse reklaamivatel füüsilistel või juriidilistel isikutel asjaomast tokenit kuvada ja looma võtjaid kontrollisüsteemist teavitada. Sellest ei tohiks tekkida digiplatvormidele kohustust jälgida üldiselt nende platvormide kaudu avaldatavaid reklaame ega üldist faktide kogumise kohustust, mille eesmärk on hinnata identifitseerimise ja registreerimise õigsust enne reklaami avaldamist.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

- (64) Kuna loomahooldajate teadlikkuse tase loomade heaolust mõjutab otseselt nende hoole all olevate koerte ja kasside heaolu, peaksid liikmesriigid tagama, et neil on võimalik saada piisavat koolitust nii mahu kui ka kvaliteedi seisukohast, et võimaldada neil täita loomahooldajatele käesoleva määrusega sätestatud koolitusnõudeid.
- (65) Koerte ja kasside jälgitavuse tagamiseks tuleks nad individuaalselt identifitseerida kordumatu tunnusega transpondri kujul ning nende identifitseerimise üksikasjad tuleks registreerida ka andmebaasis. Seetõttu peaksid liikmesriigid vastutama oma territooriumil asuvate koerte ja kasside andmebaaside loomise ja pidamise eest, et tagada nende loomade jälgitavus. Samuti tuleb tagada selliste andmebaaside koostalitlusvõime. See teeb kogu liidus koeri ja kasse puudutava teabe leidmise lihtsamaks ning võimaldab pädevatel asutustel teha ametlikke kontrole, et tagada vastavus loomade heaolu käsitlevatele normidele. Riiklike andmebaaside koostalitlusvõime hõlbustamiseks peaks komisjon looma indeksandmebaasi.
- (66) Selleks et hinnata koeri ja kasse pidavate ettevõtete edusamme loomade heaolutingimuste ning loomade jälgitavuse seisukohalt, on vaja, et liikmesriigid koguksid, edastaksid ja analüüsiks andmeid oluliste poliitikanäitajate kohta. Need peamised poliitikanäitajad tuleks käesoleva määruse alusel ühtlustada, et tagada nende võrreldavus liidu tasandil ja võimaldada käesoleva määruse poliitikaeesmärkide saavutamisel tehtud edusammude jälgimist liidu tasandil.

- (67) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1725⁹ on sätestatud õigusnormid, mis käsitlevad füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist. Kui asjaomaste menetluste käigus töötleb isikuandmeid liikmesriik, kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679¹⁰. Et tagada kõrgetasemeline andmekaitse, tuleks selgelt kindlaks määrata komisjoni ja liikmesriikide roll seoses isikuandmete töötlemisega nende pädevuses olevates käesoleva määruse kohastes menetlustes.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

- (68) Käesoleva määruse kohaldamisel peaks füüsiliste isikute nimed ja nendega seotud kontaktandmed olema esitatud dokumentides, mida komisjon ja liikmesriigid käesoleva määruse rakendamise käigus töötlevad, nimelt ettevõtetest teavitamine ja nende heakskiitmine, koerte ja kasside registreerimine, koerte ja kasside registreerimise kontrollimine ning koerte ja kasside import. Nende isikuandmete töötlemine on põhjendatud avaliku huviga tagada koerte ja kasside heaolunõuete järgimine, sealhulgas ametlike kontrollide tegemine, ja jälgitavus ning vältida nendest heaolunõuetest kõrvalehoidmist ning võidelda koerte ja kassidega ebaseadusliku kauplemise vastu nii liikmesriikide vahel kui ka impordi korral kolmandatest riikidest.
- (69) Ettevõtete registris ja heakskiidetud aretusettevõtete nimistus sisalduvate isikuandmete säilitamise tähtaeg peaks olema kümme aastat alates ettevõtte tegevuse lõpetamise kuupäevast, kuna pädevatel asutustel peab olema juurdepääs ettevõtja varasemale tegevusele seoses koerte ja kasside aretamise, pidamise ja liidu turule viimisega ning nad peavad uue tegevusest teavitamise või heakskiidutaotluse saamisel olema loomade heaolu käsitlevate normide varasemast rikkumisest teadlikud.

- (70) Koerte või kasside praeguste ja endiste omanike isikuandmeid tuleks riiklikes andmebaasides ja indeksandmebaasis säilitada viis aastat pärast koera või kassi surma registreerimist nendes andmebaasides või 25 aastat pärast koera või kassi esmakordset registreerimist nendes andmebaasides. Selle säilitamistähtaja eesmärk on hõlmata koerte ja kasside eeldatav eluiga, tagada, et kõigi liidus kaubeldavate koerte ja kasside jaoks on olemas usaldusväärne jälgimissüsteem, ning esitada andmeid, sealhulgas pärast konkreetse koera või kassi surma, ametlikeks kontrollideks heaoluprobleemide, näiteks ebataavaliselt suure suremuse kohta, mis nõuavad andmeanalüüsi.
- (71) Selliste andmete säilitamise tähtaeg, mis käsitlevad mittekaubandusliku liikumise raames koerte või kassidega liitu sisenevaid omanikke ja volitatud isikuid ning millest on liidu reisivate lemmikloomade andmebaasi eelnevalt teavitatud, peaks olema viis aastat alates omaniku eelteatest, et võimaldada pädevatel asutustel teha andmeanalüüse, tuvastada kahtlasi liikumisi ja kehtestada riskipõhised ametlikud kontrollid eesmärgiga võtta sihikule võimalikke pettureid.
- (72) Selliste liidu kontrollisüsteemis hoitavate andmete säilitamise tähtaeg, mis käsitlevad füüsilisi või juriidilisi isikuid, kes reklaamivad koera või kassi tema turuleviimise eesmärgil ja kasutavad kontrollisüsteemi nõutava tokeni genereerimiseks, peaks olema 18 kuud alates tokeni genereerimisest, et süsteem saaks kinnitada seda süsteemi kasutavale looma võtjale reklaamitava koera või kassi identifitseerimise, registreerimise ja omandiõiguse autentsust internetireklaami eeldatava maksimaalse avaldamisaja jooksul.

- (73) Liitu imporditavaid koeri ja kasse võidi aretada või hoida kolmandates riikides nende heaolu kahjustavates tingimustes. See tekitab üldsuses muret seoses moraalliga ning seoses ohutuse, loomatervise ning rahvatervise riskidega liidus. Liidu kodanikud on seisukohal, et koerte ja kasside kõrgetasemeline heaolu on moraalne kohustus, nagu seda näitavad loomade heaolu kohta 2023. aastal tehtud Eurobaromeetri uuringu tulemused ning arvukad sellel teemal edastatud kirjad, paljud Euroopa Parlamendile saadetud petitsioonid ja parlamendi esitatud küsimused, Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2020. aasta resolutsioon ELi siseturu ja tarbijate õiguste kaitse kohta ebaseadusliku lemmikloomadega kaubitsemise negatiivse mõju eest ning liidu keeld viia turule ja importida koerte ja kasside karusnahka ja sellist karusnahka sisaldavaid tooteid. Lisaks on loomade elu ja tervisega seotud probleemid ühtlasi ka loomade heaolu probleemid. Näiteks võivad kurnatus, haiglane olek ja suurem vastuvõtlikkus nakkushaigustele tuleneda emaste koerte või emaste kasside liiga intensiivsest kasutamisest aretamiseks, mis ei vasta nende loomade heaoluvajadustele. Samuti võivad ebapiisavad heaolutingimused põhjustada rahvaterviseriske, sealhulgas suurendada selliste zoonoossete haigusetekiitajate esinemist nagu dermatofütoos või sisemised parasiidid, ning suurenenud kaudset riski mikroobide resistentsuse tekkeks, mis tuleneb vajadusest kasutada päritolu kindlakstegemiseks suures koguses antimikroobikume. Kehvades heaolutingimustes aretatud koerad ja kassid võivad samuti ohustada avalikku turvalisust, sest on võimalik, et nad reageerivad agressiivse käitumisega. Pidades silmas avalikkuse muret seoses moraalliga ning ohutuse, loomatervise ja rahvatervisega seotud riske, ning selleks, et saavutada käesoleva määruse eesmärgid, on oluline, et kolmandatest riikidest koeri ja kasse importivad ettevõtjad järgiksid loomade heaolu käsitlevaid norme, mis on identsed või võrdväärsed käesolevas määruses sätestatuga ning pakuvad loomade jälgitavuse seisukohast võrdväärsed tagatise. Võttes arvesse, et see nõuab muudatusi kolmandate riikide ettevõtjatelt, kes tegelevad koerte ja kasside ekspordiga liitu, on vaja tagada üleminekuperiood, mille kestus on sama nagu liidu ettevõtjate puhul.

- (74) Kindlustamaks, et impordireeglite täitmine on nõuetekohaselt tagatud, peaks komisjon koostama selliste kolmandate riikide nimekirja, kes on saanud heakskiidu koerte ja kasside liidu turule viimiseks, lähtuvalt oma hinnangust sellele, kuivõrd usaldusväärsed on nende kolmandate riikide ametlikud kontrollid, mille eesmärk on tagada käesoleva määruse kohaste loomade heaolu käsitlevate normide või liidu poolt samaväärsena tunnustatud normide täitmine nende territooriumil tegutsevates ettevõtetes, kes ekspordivad või kavatsesid ekspordida koeri ja kasse liidu turule. Lisaks sellele tuleks koostada selliste ettevõtete nimekiri, kes aretavad ja peavad koeri ja kasse nendes kolmandates riikides ja kellel on luba ekspordida neid loomi liitu, et tagada jälgitavus ja hõlbustada kontrolle liidu piiripunktides. Komisjon peaks lähtuvalt riskipõhisest käsitusest tegema käesoleva määruse alusel heaks kiidetud ja heakskiitmist taotlevate kolmandate riikide ametlike kontrollisüsteemide usaldusväärsuse auditid. Vastavust käesoleva määruse asjakohastele normidele või normidele, mida liit tunnustab samaväärsete normidena, tuleks tõendada sellise ekspordi puhul kasutatavas asjakohases loomatervise sertifikaadis. Selleks peaks komisjon püüdma muuta asjakohast ametliku sertifikaadi näidist, et lisada sellesse vastav loomade heaolu kinnitus.

- (75) Selleks et tõhustada tarbijakaitset ning tagada liitu imporditud koerte ja kasside nõuetekohane jälgitavus, on asjakohane nõuda, et loomad identifitseeritaks enne nende liitu sisenemist ning et nende importijad tagaksid loomade registreerimise ühes liikmesriigi andmebaasis. See võimaldab nende loomade liikumist paremini jälgida. Lisaks näitas 2022. ja 2023. aastal ellu viidud ELi kooskõlastatud meede, mis käsitles ebaseaduslikku kauplemist koerte ja kassidega, et ühe koerte ja kassidega kauplemisel levinud pettuse kohaselt imporditakse kauplemise eesmärgil liitu koeri ja kasse, samal ajal väites, et selline liikumine on liidu loomatervise alastes õigusnormides määratletud mittekaubanduslik liikumine ehk koerte ja kasside liikumine koos omanike või omaniku volitatud isikuga ilma omandiõiguse üleandmise kavatsuseta. Selleks et anda liikmesriikidele vahendid seda pettust sihikule võtvate riskipõhiste kontrollide tegemiseks, on oluline, et koerte ja kasside mittekaubanduslikust liitu sisenemisest teavitataks eelnevalt spetsiaalse liidu reisivate lemmikloomade andmebaasi kaudu, sõltumatult loomade arvust. Sellesse andmebaasi tuleks koguda teated kõigi selliste loomade liitu sisenemise kohta, olenemata sisenemiskohast, et liikmesriikidel oleks vajalik ülevaade ja et aidata tuvastada kahtlased liikumised. Seepärast on asjakohane, et komisjon looks kõnealuse andmebaasi ja haldaks seda, et liikmesriikidel oleks kontrollide tegemiseks juurdepääs kogu olemasolevale teabele. Liikmesriigid peaksid kasutama andmebaasi kogutud teavet ja kui see on asjakohane, tegema kahtlaste liikumiste sihipäraseid kontrolle, sealhulgas vajaduse korral kohapealseid kontrolle.

- (76) Käesoleva määruse tulemuslikuks rakendamiseks innustatakse liikmesriike korraldama kampaaniaid, et suurendada teadlikkust käesolevas määruses sätestatud kohustustest, sealhulgas kampaaniaid, mis on suunatud koeri või kasse omavatele füüsilistele või juriidilistele isikutele ning koerte või kasside võimalikele võtjatele. Need kampaaniad võiksid hõlmata kohustust identifitseerida ja registreerida koerad ja kassid kooskõlas käesoleva määrusega, nõudeid koerte või kasside müügi või omandiõiguse või vastutuse üleandmise reklaami sisu kohta, samuti põhjusi, mille puhul süsteem kontrollib internetireklaami autentsust, süsteemi tehnilisi omadusi ja selle kasutamist. Kampaaniates võiks käsitleda vastutustundliku loomapidamise hoiatuse põhjusi ja selgitada vastutustundliku loomapidamise mõistet, sealhulgas seda, kui oluline on koeri ja kasse mitte hüljata. Komisjon peaks hõlbustama niisuguste teadlikkuse suurendamise meetmetega seotud parimate tavade vahetamist. Mitmes liikmesriigis on loodud koerte ja kasside steriliseerimise programmid, et piirata hulkuvate koerte ja kasside kontrollimatut paljunemist. Neis liikmesriikides korraldatakse selliseid programme käsitlevaid teadlikkuse suurendamise kampaaniaid. Steriliseerimisprogrammid, mis ei ole toimivad, võivad põhjustada hülgamise sagenemist. Kui hulkuvate loomade populatsioone ei ohjata piisavalt, võib see kaasa tuua suurema hulga koerte ja kasside turuleviimise liidus. Steriliseerimisprogramme käsitlevad riiklikud kampaaniad võiks integreerida teadlikkuse suurendamise kampaaniasse käesolevas määruses sätestatud kohustuste kohta, et soodustada vastutustundlikku loomapidamist ning vähendada survet koerte ja kasside turule.

- (77) Selleks et võtta arvesse tehnoloogilisi edusamme ja teaduse arengut, eelkõige EFSA arvamusi, ning nende sotsiaalsed, majanduslikku ja keskkonnamõju, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, kehtestades näitajad koerte ja kasside käitumise ja füüsilise välimuse kohta, täpsustades genotüüpilisi omadusi ning liialdatud välimikuomadusi, mille tulemusel tuleks koer või kass paljundamisest välja jätta, et aretusstrateegiad ei kahjustaks koerte ja kasside tervist või heaolu. Esteetilise suunitlusega ürituste, näituste ja võistlustega seoses tuleks sellistes delegeeritud õigusaktides pärast EFSA teadusliku arvamuse ning sektori konkreetsete sotsiaalsete ja majanduslike olude arvessevõtmist kajastada järkjärgulist ja tasakaalustatud käsitust, et tagada proportsionaalne ja praktiliselt saavutatav rakendamine.

- (78) Selleks et kehtestada miinimumkriteeriumid, mida jälgida loomade heaolu hindamiseks tehtavate kontrollkäikude ajal, ning võtta arvesse tehnoloogilisi edusamme ja teaduse arengut ning nende sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnamõju, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse artikli 10 täiendamiseks ja lisade muutmiseks seoses koerte ja kasside aretamise, pidamise ja identifitseerimise nõuetega, ning samuti seoses näitajatega käesoleva määruse kohaste poliitikaeesmärkide jälgimiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes¹¹ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

¹¹ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj).

(79) Komisjonile tuleks anda rakendamisvolitused, et tagada ühetaolised rakendamistingimused, mis puudutavad järgmist:

- pädevate loomahooldajate hariduse, koolituse või töökogemuste sisu ühtlustamine;
- teave, mille peavad esitama ettevõtjad ja füüsilised isikud, kes viivad koeri või kasse turule ja reklaamivad neid ja mis tõendab koerte ja kasside identifitseerimist ja registreerimist, ning koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise autentsust automaatselt kontrolliva kontrollisüsteemi teatavad aspektid;
- koerte ja kasside registreerimiseks mõeldud andmebaaside sisu miinimumnõuded ning andmebaaside koostalitlusvõimet käsitlevad nõuded;
- ühtlustatud metoodika käesoleva määruse III lisas esitatud kogutavate andmete mõõtmiseks ja sellise aruande vorm, mille alusel liikmesriigid neid andmeid komisjonile esitavad;
- teave, mille omanikud peavad liidu reisivate lemmikloomade andmebaasi eelnevalt esitama, ning eelneva teavitamise kord liikumiste kohta, mis kujutavad endast pettuseohtu.

Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹².

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (80) Kodanike suhtumine koerte ja kasside heaolusse on liikmesriigiti erinev. Mõned liikmesriigid on juba võtnud vastu põhjalikud õigusnormid nende loomade heaolu kohta. Kuna käesolevas määruses sätestatakse miinimumnõuded, on asjakohane lubada liikmesriikidel jätta kehtima või vastu võtta käesolevas määruses sätestatuga võrreldes rangemaid riiklikke norme, mille eesmärk on tagada koerte ja kasside ulatuslikum kaitse, tingimusel et need riigisisised õigusnormid ei mõjuta siseturu nõuetekohast toimimist.
- (81) Liikmesriigid peaksid teavitama komisjoni kõikidest riigisisestest õigusnormidest, mis on käesoleva määruse alusel kehtestatud õigusnormidest rangemad. Komisjon peaks teavitama sellistest õigusnormidest teisi liikmesriike. Kui riigisisised õigusnormid kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535¹³ kohaldamisalasse, siis tuleks neist teavitada komisjoni kooskõlas nimetatud direktiiviga.
- (82) On hädavajalik, et liidu õigusakte jälgitaks ja hinnataks korrapäraselt, et neid saaks vajaduse korral ajakohastada nii, et need täidaksid jätkuvalt oma eesmärgi. Seega tuleks käesoleva määrusega panna komisjonile kohustus jälgida koerte ja kasside heaolu liidus ning teha hindamine, mis esitatakse muudele liidu institutsioonidele.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj>).

- (83) Käesoleva määruse täieliku kohaldamise tagamiseks peaksid liikmesriigid kehtestama normid käesoleva määruse rikkumiste eest määratavate karistuste kohta, hõlmates ettevõtjate kõik kohustused, sealhulgas keeld koeri ja kasse hüljata, ja tagama nende normide rakendamise. Need karistused peaksid olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Eelkõige raskete või korduvate rikkumiste korral peaksid liikmesriigid kehtestama karistused, mis on rahaliselt hoiatavad, võttes arvesse ettevõtja käivet, ning mis hõlmavad võimalust ettevõtja tegevus keelata.
- (84) Kui varjupaigad järgivad käesolevas määruses sätestatud nõudeid soovimatute, hüljatud või hulkuvate koerte ja kasside heaolu kohta, innustatakse liikmesriike kaaluma meetmete võtmist, et tagada varjupaikade ja nende loomade eest vastutavate organisatsioonide asjakohane rahastamine kooskõlas riikliku õigusega, võttes arvesse varjupaiga käitamise kulusid ja sellest tegevusest tekkivat ühiskondlikku kasu.
- (85) Kuna käesoleva määruse eesmärged, nimelt kehtestada miinimumnõuded, millega tagatakse siseturu nõuetekohane toimimine, tagades samal ajal kõrgetasemelise koerte ja kasside heaolu ning nende loomade jälgitavuse, ei suuda liikmesriigid piisaval tasemel saavutada, küll aga saab neid määruse mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (86) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas määruse (EL) 2018/1725 artikli 57 lõike 1 alapunktiga g ning ta esitas arvamuse 18. novembril 2024,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Reguleerimise, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesolevas määruses sätestatakse miinimumnõuded seoses järgmisega:

- a) ettevõtetes aretatavate või peetavate või liidu turule viidavate koerte ja kasside heaolu;
- b) koerte ja kasside jälgitavus.

Artikkel 2

Sisuline kohaldamisala

- 1. Käesolevat määrust kohaldatakse koerte ja kasside aretamise, pidamise, jälgimise, turuleviimise ning liitu sisenemise suhtes.
- 2. Käesolevat määrust ei kohaldata selliste koerte või kasside aretamise, pidamise, turuleviimise või liitu sisenemise suhtes, keda kavatakse kasutada või kasutatakse teaduslikel eesmärkidel või veterinaarravimite müügiloa saamiseks vajalike kliiniliste uuringute jaoks.

Artikkel 3
Isikuline kohaldamisala

1. II peatükki kohaldatakse kõigi ettevõtjate suhtes.
2. III peatükki kohaldatakse kõigi füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kes omavad liidus koeri või kasse.
3. V peatükki kohaldatakse kõigi füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kes toovad koeri või kasse liitu.
4. Käesolevat määrust ei kohaldata põllumajandustootjate suhtes, kes pakuvad oma põllumajandusettevõttes elupaika vabalt liikuvatele hulkuvatele kassidele, kellest on kasu kahjuritõrjes, kui need põllumajandustootjad ei ole ettevõtjad ega vii neid kasse turule.

Artikkel 4
Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „koer“ – loom liigist *Canis lupus familiaris*;
- 2) „kass“ – loom liigist *Felis silvestris catus*;
- 3) „koerte ja kasside heaolu“ – sellise koera või kassi füüsiline ja vaimne seisund, kes saab sobivat toitu, keda peetakse sobivas keskkonnas, keda peetakse hea tervise juures, kes käitub sobilikult ja kellel on üldiselt positiivne vaimne elukogemus;

- 4) „ristand“ – esimese kuni neljanda põlvkonna järglased pärast metsloomaliigi ristamist kodukoera või -kassiga või pärast selliste ristandite ristamist metsloomaliikidega, kodukoerte või -kassidega või muude ristanditega;
- 5) „aretamine“ – koerte või kasside pidamine aretusettevõtetes paljundamise eesmärgil;
- 6) „pidamine“ – tegevus, mille käigus koeri ja kasse kas ettevõttes või ettevõtja vastutusel või mõlemal juhul korraga hoitakse, neile peavarju antakse või nendega tegeletakse;
- 7) „turuleviimine“ – koerte ja kasside müük, müügiks pakkumine, turustamine või muul viisil omandiõiguse või vastutuse üleandmine kas tasu eest või tasuta, samuti koerte ja kasside reklaamimine sel eesmärgil, välja arvatud juhuti ja ebakorrapäraste ajavahemike tagant loovutamine füüsiliste isikute poolt, kes ei ole ettevõtjad ja kes ei avalda reklaami internetis;
- 8) „reklaamimine“ – igasugune üldsuse või selle osaga suhtlemine, mille otsene või kaudne tagajärg on koera või kassi, tema ühe või mitme füüsilise omaduse või tõu reklaamimine huvi äratamiseks, suhtluse alustamiseks või müügi eesmärgil;

- 9) „digiplatvorm“ – määruse (EL) 2022/2065 artikli 3 punktis i määratletud digiplatvorm, mis vahendab koerte või kasside turuleviimist;
- 10) „emane koer“ – emane koer alates tema esmakordsest paaritamisest või seemendamisest kuni viimase pesakonna võõrutamiseni;
- 11) „emane kass“ – emane kass alates tema esmakordsest paaritamisest või seemendamisest kuni viimase pesakonna võõrutamiseni;
- 12) „karjavalvekoer“ – koer, keda peetakse või kes on saanud väljaõppe eeskätt selleks, et kaitsta põllumajanduslikus või maakeskkonnas kariloomi kiskjate eest;
- 13) „karjakoer“ – koer, keda peetakse või kes on saanud väljaõppe eeskätt selleks, et suunata, ajada või muul viisil kontrollida kariloomi põllumajanduslikus või maakeskkonnas, sealhulgas põllumajandusettevõttes, karjamaal või rändkarjatamise ajal;
- 14) „ettevõtte“ – aretusettevõtte, müügiettevõtte, varjupaik või hoiukodu;

- 15) „aretusettevõte“ – ruumid või ehitised, sealhulgas kodumajapidamine, kus koeri või kasse peetakse paljundamiseks nende järglaste turuleviimise eesmärgil;
- 16) „põllumajandustootja“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115¹⁴ artikli 3 punktis 1 määratletud põllumajandustootja;
- 17) „müügiettevõte“ – ruumid või ehitised, kus koeri või kasse peetakse müügiks, ilma et nad oleksid seal sündinud, sealhulgas lemmikloomapood ja kodumajapidamised, samuti kogumisega tegeleva ettevõtja ruumid või ehitised, kuhu on koondatud koerad või kassid rohkem kui ühest ettevõttest;
- 18) „varjupaik“ – ruumid või ehitised, sealhulgas kodumajapidamine, kus peetakse soovimatuid, hüljatud, kaduma läinud, konfiskeeritud või endiseid hulkuvaid koeri või kasse nende turuleviimise eesmärgil;
- 19) „hoiukodu“ – kodumajapidamine, kus peetakse koeri või kasse ettevõtja nimel, kes vastutab soovimatute, hüljatud, kaduma läinud, konfiskeeritud või endiste hulkuvate koerte või kasside eest;

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

- 20) „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes tegeleb koerte või kasside turuleviimisega ning vastutab aretusettevõtte, müügiettevõtte või varjupaiga ning seal peetavate koerte või kasside eest, või kes paigutab neid hoiukoju ning kes vastutab seal peetavate koerte või kasside eest;
- 21) „pädevad asutused“ – määruse (EL) 2017/625 artikli 3 punktis 3 määratletud pädevad asutused;
- 22) „aretusstrateegia“ – süstemaatiliste selliste toimingute kogum, sealhulgas aretuseks sobivate koerte või kasside ning nende paljundusmaterjali registreerimine, välja valimine, aretamine ja vahetamine, mida kavandatakse ja rakendatakse selleks, et säilitada või parandada soovitud fenotüüpilisi või genotüüpilisi omadusi sihtrühmaks olevas aretuspulatsioonis;
- 23) „eutanaasia“ – surmamine meetodi abil, mis põhjustab kiire ja pöördumatu teadvusekaotuse minimaalse valu ja stressiga, lõpetades koera või kassi elu;

- 24) „keha moonutamine“ – sekkumine, sealhulgas kirurgiline sekkumine, mis toimub muul kui ravi või diagnostika eesmärgil, välja arvatud steriliseerimine või transpondri paigaldamine, ning mille tagajärjeks on koera või kassi tundliku kehaosa kahjustus või kaotus või luustruktuuri muutus;
- 25) „steriliseerimine“ – protsess, mille käigus kirurgiliselt ja pöördumatult takistatakse koerte või kasside paljunemist;
- 26) „kannatus“ – ebameeldiv, soovimatu füüsiline või vaimne olek, mis tuleneb koera või kassi kokkupuutest kahjustavate ärritustega või pidevast oluliste positiivsete stiimulite puudumisest;
- 27) „pidamisala“ – ehitis või piiritletud õueruum ettevõttes, kus peetakse koeri või kasse kas ajutiselt või alaliselt;
- 28) „koeraaedik“ – füüsiline tarind, mis sisaldab ühte või mitut piiratud ala, kus koeri hoitakse;
- 29) „kassiaedik“ – füüsiline tarind, mis sisaldab ühte või mitut piiratud ala, kus kasse hoitakse;
- 30) „loomahooldaja“ – isik, kes hoolitseb ettevõttes aretatavate või peetavate koerte või kasside eest, sealhulgas vabatahtlikud, praktikandid ja osalise tööajaga töötajad, kelle eest vastutab ettevõtja;

- 31) „elukeskkonna rikastamine“ – koera või kassi elukeskkonnas olevad materjalid või esemed, mis pakuvad tegevust või toitu ning mis suudavad tekitada ja rahuldada koera või kassi uudishimu ja isuga seotud käitumist või motiveerivad looma liikuma;
- 32) „kinnisidumine“ – koera või kassi sidumine kinnituspunkti või eseme külge, et hoida teda soovitud alal või piirata tema liikumist;
- 33) „konteiner“ – kast, karp, puur, anum või muu liigutatav tarind, mida kasutatakse koerte või kasside kinnihoidmiseks;
- 34) „vastutustundlik loomapidamine“ – praeguse või tulevase koera- või kassiomaniku kogu käitumine, mis järgib kohustust täita mitmesuguseid ülesandeid, mis keskenduvad koera või kassi tervisega seotud, käitumuslike, elukeskkonnaga seotud ja füüsiliste vajaduste rahuldamisele, ning selliste riskide vähendamisele, mida koer või kass võib põhjustada kogukonnale, teistele loomadele või keskkonnale;
- 35) „lemmiklooma omanik“ – füüsiline või juriidiline isik, kes omab koera või kassi lemmikloomana;
- 36) „lemmikloom“ – koer või kass, keda omatakse isiklikuks meeleheaks või inimestele seltsi pakkumise eesmärgil;

- 37) „kiirhoiatussüsteem“ (iRASFF) – elektrooniline süsteem, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002¹⁵ artiklis 50 kirjeldatud kiirhoiatussüsteemi ning määruse (EL) 2017/625 artiklites 102–108 kirjeldatud haldusabi ja liikmesriikidevahelise koostöö menetlusi;
- 38) „haldusabi ja -koostöö võrk“ – komisjonist ja liikmesriikide poolt määruse (EL) 2017/625 artikli 103 lõike 1 kohaselt määratud kontaktasutustest koosnev võrk, mille eesmärk on hõlbustada pädevate asutuste vahelist suhtlust;
- 39) „mittekaubanduslik liikumine“ – määruse (EL) 2016/429 artikli 4 punktis 14 määratletud mittekaubanduslik liikumine, mille puhul asjaomane lemmikloom on koer või kass.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj>).

II peatükk

Ettevõtteid käitavate ettevõtjate kohustused

Artikkel 5

Erandid käesolevas peatükis sätestatud kohustustest

1. Aretusettevõtte suhtes, kus turuleviimiseks saadakse kuni kaks pesakonda kalendriaastas, kohaldatakse üksnes artiklis 6, artikli 7 lõigetes 1, 3, 4 ja 5, artiklites 8, 9 ja 11, artikli 14 lõigetes 2, 3 ja 4, artikli 15 lõigetes 3, 4 ja 8, artikli 16 lõike 1 punktides b, c ja d, artikli 17 lõigetes 2, 3, 5 ja 7, artiklis 18, artikli 19 lõikes 1 ning I lisa punktides 3 ja 4.3 sätestatud kohustusi.
2. Varjupaiga suhtes, kus peetakse igal ajal kokku kuni 15 koera või kassi, ja kõigi hoiukodude suhtes kohaldatakse üksnes artiklis 6, artikli 7 lõigetes 1, 2, 3, 4 ja 5, artiklites 9 ja 11, artikli 14 lõigetes 2, 3 ja 4, artikli 15 lõigetes 3, 4 ja 8, artikli 16 lõike 1 punktides a, b, c ja d, artikli 17 lõigetes 2, 3, 5 ja 7, artiklis 18 ning I lisa punktis 4.3 sätestatud kohustusi.

Artikkel 6
Üldised heaolupõhimõtted

Ettevõtjad kohaldavad oma ettevõttes aretatavate või peetavate koerte või kasside suhtes järgmisi üldisi heaolupõhimõtteid:

- a) koertele ja kassidele antakse vett ja sööta, mille kvaliteet ja kogus võimaldavad neil olla sobivalt söönud ja joonud;
- b) koeri ja kasse peetakse füüsilises keskkonnas, mis on sobiv ja mida puhastatakse korrapäraselt; mis on ohutu ja mugav, sest eelkõige on seal ruumi, kvaliteetne õhk, sobiv temperatuur ja valgus, kaitse ebasoodsate ilmastikutingimuste eest, ning mis on piisavalt ruumikas, et vältida loomade liiga suurt hulka, ja kus on lihtne liikuda;
- c) koeri ja kasse peetakse turvaliselt, puhtana ja hea tervise juures ning ennetatakse haigusi, vigastusi ja valu, mida võib põhjustada eelkõige pidamistava, kohtlemisviis ja aretustava;
- d) koeri ja kasse peetakse keskkonnas, mis võimaldab neil käituda liigiomaselt ja sotsiaalselt, teisi kahjustamata, ning luua positiivset suhet inimestega;
- e) koeri ja kasse peetakse nii, et nende vaimne seisund oleks võimalikult hea, ennetades või vähendades negatiivsete stiimulite kestust ja nende intensiivsust ning suurendades võimalust saada kestvaid positiivseid stiimuleid ja nende intensiivsust, hoides ära ebanormaalseid korduvaid ja muid käitumisviise, mis viitavad loomade negatiivsele heaolule, ning võttes arvesse konkreetse looma vajadusi punktides a–d osutatud erinevates valdkondades.

Artikkel 7
Üldised heaolukohustused

1. Ettevõtjad vastutavad oma ettevõtetes nende vastutusel ja kontrolli all peetavate koerte ja kasside heaolu eest ning nende loomade heaoluga seotud riskide minimeerimise eest.
2. Hoiukodude puhul lasub vastutus ettevõtjal, kelle nimel koeri või kasse peetakse. Sellised ettevõtjad ei tohi paigutada hoiukoju pidevalt kokku rohkem kui viit koera või kassi või rohkem kui ühte pesakonda, koos emaga või ilma, ning nad peavad andma hoiukodule piisavat teavet loomade heaoluga seotud kohustuste ning koerte või kasside individuaalsete vajaduste kohta ja tagama, et hoiukodudes täidetakse käesolevas määruuses sätestatud asjakohaseid kohustusi.

Hoiukodu asukohaliikmesriik võib lubada hoiukoju paigutada rohkem koeri, kasse või pesakondi, tingimusel et hoiukodus on piisavalt ruumi, sealhulgas väliruumi, ning et hoiukodus on piisavalt loomahooldajaid, et tagada koerte või kasside heaolu.

3. Ettevõtjad ei tohi kohelda ühtegi koera ega kassi julmalt, looma kuritarvitada ega väärkohelda, sealhulgas pannes neid osalema tegevuses, mis võib põhjustada ettevõtja aretatavate või peetavate koerte või kasside julma kohtlemist, kuritarvitamist või väärkohtlemist.
4. Ettevõtjad ei tohi enda aretatavaid või peetavaid koeri ega kasse hüljata.

5. Enne kui ettevõtjad lõpetavad ettevõttes tegevuse, tagavad nad, et seal peetavad koerad või kassid paigutatakse uude koju, kas saades ise koerast või kassist lemmiklooma omanikuks või andes vastutuse koerte ja kasside eest või nende omandiõiguse üle teistele ettevõtjatele või looma võtjatele.
6. Ettevõtjad tagavad, et koerte ja kassidega tegelemiseks on piisavalt loomahooldajaid, et täita oma ettevõttes peetavate koerte või kasside heaoluvajadusi, ja et nendel hooldajatel on artiklis 12 nõutud teadmised ja oskused.
7. Ettevõtjad tagavad nende koerte ja kasside heaolu, kelle eest nad vastutavad, jälgides loomast lähtuvaid käitumise ja füüsilise välimusega seotud näitajaid ning võttes sellise jälgimise tulemuste põhjal meetmeid.
8. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, määrates kindlaks loomast lähtuvad käitumise ja füüsilise välimusega seotud näitajad, mida ettevõtjad peavad käesoleva artikli lõike 7 kohaselt jälgimiseks kasutama, ning meetodid, mille abil ettevõtjad peavad neid mõõtma.

Artikkel 8

Aretusstrateegiaga seotud kohustused

1. Aretusettevõtteid käitavad ettevõtjad tagavad, et nende aretusstrateegiad minimeerivad riski sellise genotüübiga koerte või kasside aretamiseks, mida seostatakse kahjuliku mõjuga nende loomade tervisele ja heaolule.
2. Aretusettevõtteid käitavad ettevõtjad ei tohi kasutada paljundamiseks koeri ega kasse, kellel on liialdatud välimikuomadused, mille tõttu tekib suur oht kahjustada selliste koerte või kasside või nende järglaste heaolu. Enne sellise koera või kassi valimist aretuseks, kellel on liialdatud välimikuomadused, konsulteerib ettevõtja veterinaararstiga või veterinaararsti vastutusel tegutseva sõltumatu kvalifitseeritud isikuga. Veterinaararst või sõltumatu kvalifitseeritud isik hindab, kas koeral või kassil on liialdatud välimikuomadused.
3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 28 vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte, et
 - a) määrata kindlaks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud genotüüpide omadused, mis jäetakse paljundamisest välja, nende hindamise meetodid ja arvestuse pidamise nõuded;

- b) määrata kindlaks käesoleva artikli lõikes 2 osutatud liialdatud välimikuomadused, mis jäetakse paljundamisest välja, nende hindamise meetodid ja arvestuse pidamise nõuded.

Kõnealuste delegeeritud õigusaktide vastuvõtmisel võtab komisjon arvesse Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) teaduslikku arvamust ning nende delegeeritud õigusaktide sotsiaalset ja majanduslikku mõju.

Liialdatud välimikuomadusi käsitlevad delegeeritud õigusaktid võetakse vastu 30. juuniks 2030. Genotüüpe käsitlevad delegeeritud õigusaktid võetakse vastu 30. juuniks 2036.

4. Koerte ja kasside paljundamisel on keelatud

- a) vanemate ja järglaste, õdede-vendade, poolõdede-vendade ning vanavanemate ja lapselaste ristamine, välja arvatud juhul, kui pädev asutus on selle heaks kiitnud konkreetse vajaduse tõttu säilitada piiratud genofondiga kohalikke tõuge;
- b) aretamine ristandite saatmise eesmärgil.

Artikkel 9

Ettevõtetest teavitamine ja nende registreerimine

1. Ettevõtjad teavitavad pädevaid asutusi oma tegevusest, esitades iga oma ettevõtte kohta vähemalt järgmise teabe:
 - a) ettevõtja nimi, aadress ja kontaktandmed;
 - b) ettevõtte asukoht;
 - c) ettevõtte liik: aretusettevõtte, müügiettevõtte, varjupaik või hoiukodu;
 - d) ettevõttes peetavate loomade liik ning aretusettevõtete puhul koerte või kasside tõug;
 - e) ettevõtte mahutavus, mida väljendab suurim arv koeri ja kasse, keda ettevõttes saab pidada;
 - f) aretusettevõtete puhul aastas turule viidavate pesakondade hinnanguline arv.

2. Ettevõtjad teavitavad pädevat asutust
 - a) kõigist lõikes 1 osutatud teabega seotud muutustest;
 - b) kui see on kohaldatav, siis tegevuse lõpetamise kavandatud kuupäevast hiljemalt viis tööpäeva enne kõnealust kuupäeva.
3. Liikmesriigid kasutavad esitatud teavet vastavalt määruse (EL) 2016/429 artiklile 84. Ettevõtjaid ei kohustata edastama teavet, mis on juba nimetatud artikli kohaselt esitatud.
4. Pädev asutus peab ettevõtete kohta registrit. Pädev asutus võib sel eesmärgil kasutada määruse (EL) 2016/429 artikli 101 lõike 1 punkti a kohaselt loodud registrit.

Artikkel 10

Teatavate aretusettevõtete kohustus saada heakskiit

1. Aretusettevõtteid käitavad ettevõtjad, kes kas saavad või kavatsevad saada rohkem kui viis pesakonda kalendriaastas või kes peavad igal ajal rohkem kui viit emast koera või emast kassi, viivad koeri või kasse turule ainult pärast seda, kui pädev asutus on nende aretusettevõtte heaks kiitnud.

2. Pädev asutus teeb kohapealseid kontrolle, et teha kindlaks, kas aretusettevõtte vastab käesoleva määruse nõuetele. Liikmesriigid võivad lubada selliseid kontrolle teha kaugmeetodil, tingimusel et kasutatavad kaugsidevahendid annavad pädevale asutusele usaldusväärsete kontrollide tegemiseks piisavat tõendusmaterjali. Pädev asutus annab heakskiidutunnistusi ainult nendele aretusettevõtetele, mis vastavad käesoleva määruse nõuetele.
3. Pädev asutus peab üldsusele kättesaadavat nimistut, mis sisaldab iga heakskiidetud aretusettevõtte kohta järgmist teavet:
 - a) ettevõtte nimi, kontaktandmed ja veebiaadress, kui see on olemas;
 - b) ettevõtte aadress;
 - c) ettevõtja nimi;
 - d) heakskiidetud ettevõtte tegevusega seotud liigid ja tõud, kui see on asjakohane;
 - e) pädeva asutuse poolt ettevõttele antud kordumatu heakskiidunumber ning heakskiidu andmise ja tegevuse lõpetamise kuupäev.

Artikkel 11

Kohustus anda teavet vastutustundliku loomapidamise kohta

1. Ettevõtjad annavad koera või kassi võtjale kirjalikku teavet, mis võimaldab võtjal tagada koera või kassi heaolu, sealhulgas teavet vastutustundliku loomapidamise kohta ning looma erivajaduste kohta seoses söötmise, hooldamise, tervise ja pidamisaladega, samuti teavet looma käitumisvajaduste ja terviseandmete kohta.
2. Lõikes 1 osutatud kirjalik teave koera või kassi terviseandmete kohta sisaldab vähemalt järgmist:
 - a) looma vaktsineerimisstaatus;
 - b) ettevõtjale teadaolevad terviseprobleemid või eelsoodumus haiguste, sealhulgas allergiate suhtes ning ettevõtjale kättesaadavad koera või kassi diagnostiliste testide tulemused.

Kui teave koera või kassi terviseandmete kohta on esitatud määruse (EL) 2016/429 kohaselt nõutavas dokumendis, edastab ettevõtja selle dokumendi looma võtjale.

Artikkel 12

Loomahooldajate teadmised ja oskused loomade heaolu alal

1. Loomahooldajatel, välja arvatud varjupaikade vabatahtlikel ja praktikantidel, kes tegutsevad pädeva loomahooldaja vastutusel, peab seoses koerte ja kassidega, kellega nad tegelevad, olema järgmised teadmised ja oskused:
 - a) arusaam loomade bioloogilisest käitumisest ning füsioloogilistest ja etoloogilistest vajadustest;
 - b) oskus ära tunda, mida loomad väljendavad, sealhulgas kõiki märke kannatustest, ning võime teha kindlaks ja võtta sellisel juhul asjakohaseid leevendusmeetmeid;
 - c) oskus rakendada häid loomapidamistavasid, sealhulgas operantne tingimine ja positiivne kinnitamine, kasutada ja hooldada nende hoole all olevate koerte või kasside jaoks kasutatavaid vahendeid ning vähendada kõiki koerte või kasside heaolu riske, hoides ära nende kannatusi;
 - d) teadmised loomahooldajate kohustustest, mida nad peavad käesoleva määruse kohaselt täitma.
2. Lõikes 1 osutatud teadmisi ja oskusi võib omandada hariduse, koolituse või töökogemuse kaudu. Kui tehakse kindlaks, kas loomahooldajal on asjaomased teadmised ja oskused, võetakse arvesse üksnes dokumentidega tõendatavat haridust, koolitust või töökogemust.

3. Ettevõtjad tagavad, et vähemalt üks ettevõtte loomahooldaja, kes ei ole vabatahtlik ega praktikant, on läbinud artiklis 22 osutatud koolituskursused. Ettevõtjad tagavad, et kõnealune loomahooldaja annab oma teadmised üle ettevõtte teistele loomahooldajatele.
4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud formaalhariduse, koolituse ja töökogemuse miinimumnõuded, mida on vaja selleks, et teha kindlaks, kas loomahooldajal on lõikes 1 osutatud teadmised ja oskused, ja mis puudutavad lõikes 3 osutatud koolituskursusi.

Lõikes 3 osutatud koolituskursusi käsitlev rakendusakt võetakse vastu hiljemalt ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 29 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 13

Heaolu hindamiseks tehtav nõustav kontrollkäik

1. Ettevõtjad
 - a) tagavad, et nende vastutusalasse kuuluvatesse ettevõtetesse tuleb kontrollkäigule veterinaararst, et teha kindlaks koerte või kasside heaolu ohustavad riskifaktorid ja neid hinnata ning nõustada ettevõtjat, milliseid meetmeid tuleb nende riskide suhtes võtta, esimest korda ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] või üks aasta pärast uuest ettevõttest teavitamist ja seejärel asjakohasel juhul pädevate asutuste riskianalüüsi alusel või igal aastal, kui liikmesriigid on oma riigisisises õiguses nii ette näinud;
 - b) säilitavad punktis a osutatud veterinaararsti kontrollkäigu tulemusi ja selle järel võetud meetmeid käsitlevaid dokumente vähemalt neli aastat alates kontrollkäigu päevast ning esitavad need taotluse korral pädevatele asutustele ja järgnevaid kontrollkäike tegevatele veterinaararstidele.
2. Komisjoni võtab hiljemalt ... [24 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva artikli täiendamiseks, et kehtestada miinimumnõuded, mida veterinaararst heaolu hindamiseks tehtaval nõustaval kontrollkäigul hindab.

Artikkel 14
Söötmise ja jootmise

1. Ettevõtjad tagavad, et koeri ja kasse söödetakse vastavalt I lisa punktis 1 esitatud nõuetele.
2. Lisaks annavad ettevõtjad koertele ja kassidele piisavalt süüa ja juua, tagades
 - a) piiramatu, puhta ja mageda vee;
 - b) piisavas koguses ja piisava kvaliteediga toidu, mis vastab koerte ja kasside füsioloogilistele, toitumisalastele ja ainevahetusega seotud vajadustele ning on osa toiduvalikust, mis on kohandatud koerte või kasside vanuse, tõu, kategooria, aktiivsustaseme, tervises seisundi ja paljunemisvõimega, üldeesmärgiga saavutada nende hea tervis ja seda säilitada;
 - c) toidu, mis ei sisalda aineid, mis võivad põhjustada kannatusi;
 - d) söötmise, mille puhul välditakse järske muutusi ja tagatakse seedetrakti hea toimimine, eriti võõrutamise ajal.
3. Ettevõtjad tagavad, et söötmis- ja jootmisrajatised on puhtad ning ehitatud ja paigaldatud nii, et
 - a) kõikidel koertel või kassidel on võrdne juurdepääs piisavale toidule ja veele ning vähendatakse nende vahelist võistlemist;

- b) vähendatakse toidu ja vee mahaajamist ja hoitakse ära nende saastumine kahjulike füüsiliste, keemiliste või bioloogiliste saasteainetega;
 - c) välditakse koerte või kasside vigastusi, uppumist või muid kahjustusi;
 - d) need on kergesti puhastatavad ja desinfitseeritavad, et hoida ära haiguste levikut.
4. Ettevõtjad võivad veterinaararsti kirjaliku nõuande alusel söötmis- ja jootmissagedust konkreetse koera või kassi puhul kohandada. Ettevõtjad säilitavad veterinaararsti nõuannet sisaldavaid dokumente kogu kõnealuste kohanduste kehtivuse jooksul.

Artikkel 15

Pidamisala

1. Aretusettevõtteid ja müügiettevõtteid käitavad ettevõtjad tagavad, et koertel ja kassidel on I lisa punktile 2 vastav pidamisala. Varjupaiku käitavad ettevõtjad tagavad, et koertel ja kassidel on I lisa punktile 2.2 vastav pidamisala.
2. Ettevõtjad tagavad, et
 - a) ettevõtted, kus koeri või kasse peetakse, ja seal kasutatavad vahendid sobivad nendes ettevõtetes peetavate koerte või kasside liikide ja arvu jaoks ning võimaldavad vajalikku juurdepääsu kõikidele koertele ja kassidele ning nende põhjalikku kontrolli;

- b) kõik ettevõtte ehituskomponendid, sealhulgas põrandad, katus ja ruumijagajad ning koerte või kasside jaoks kasutatavad vahendid, on asjatundlikult ehitatud ja hooldatud, et need ei kujutaks endast riski koerte või kasside heaolule;
- c) kõiki ettevõtte ehituskomponente, sealhulgas põrandaid ja ruumijagajaid ning koerte või kasside jaoks kasutatavaid vahendeid hoitakse puhtana, et need ei kujutaks endast riski koerte või kasside heaolule;
- d) kui koeri või kasse peetakse aretusettevõtetes ja müügi-ettevõtetes siseruumides, hoitakse tolmu taset, temperatuuri, suhtelist õhuniiskust ja gaaside kontsentratsiooni tasemel, mis ei ole koertele või kassidele kahjulik, ning ventilatsioon on piisav ülekuumenemise vältimiseks;
- e) koortel või kassidel on piisavalt ruumi vabalt ringiliikumiseks ja liigimaselt käitumiseks vastavalt nende vajadustele, koos võimalusega eralduda ja puhata;
- f) koortel või kassidel on puhtad, mugavad ja kuivad puhkekohad, mis on piisavalt suured ja arvukad tagamaks, et nad kõik saavad samal ajal lamada ja puhata loomulikus asendis;

- g) õues peetavate koerte või kasside jaoks on kasutusele võetud asjakohased struktuurid ja meetmed, et kaitsta neid halbade ilmastikutingimuste eest, sealhulgas hoides ära termilise stressi, päikesepõletuse ja külmakahjustused.

3. Ettevõtjad ei tohi koeri ega kasse pidada konteinerites.

Konteinereid võib kasutada üksnes transpordiks, üksikute koerte või kasside lühiajaliseks isoleerimiseks ning üritustel, näitustel ja võistlustel osalemise ajal, vähenenud termoreguleerimisvõimega kutsikate või kassipoegade ning oma emaga koos peetavate kutsikate või kassipoegade jaoks, tingimusel et minimeeritakse stressi ja välditakse kannatusi ning koertel ja kassidel on võimalik seista, ümber pöörata ja lamada loomulikus asendis.

4. Ettevõtjad ei tohi pidada üle kaheksa nädala vanuseid koeri ainult siseruumides. Sellistel koertel peab olema igapäevane juurdepääs õuealale või nendega tuleb iga päev jalutada, et võimaldada koertel liikuda, ümbrust uurida ja sotsialiseeruda. Igapäevane juurdepääs õuealale või jalutamine peab kestma kokku vähemalt ühe tunni. Ettevõtja võib nendest nõuetest kõrvale kalduda üksnes veterinaararsti kirjaliku nõuande alusel.

5. Kui kasse peetakse kassiaedikutes, peavad ettevõtjad kavandama ja ehitama eraldi hoidmiskohad, et kassid saaksid vabalt ringi liikuda ja käituda oma loomulikul viisil.

6. Aretusettevõtteid ja müügiettevõtteid käitavad ettevõtjad tagavad, et siseruumides, kus koeri ja kasse peetakse, hoitakse asjakohast termoneutraalset tsooni, mille puhul võetakse arvesse loomade karvkatte liiki, vanust, suurust, tõugu ja tervist.
7. Aretusettevõtteid ja müügiettevõtteid käitavad ettevõtjad kasutavad vajaduse korral oma ettevõtte siseruumides asuvates hoidmiskohtades kütte- või jahutussüsteeme, et säilitada hea õhukvaliteet ja sobiv temperatuur ning kõrvaldada liigne niiskus.
8. Ettevõtjad tagavad, et koertel või kassidel on kokkupuude valgusega ja nad saavad viibida pimedas piisava pikkusega ja katkematute ajavahemike jooksul, et säilitada tavapärane ööpäevarütm.

Esimese lõigu kohaldamisel tähendab „valgus“ loomulikku valgust, mida liikmesriigi ilmastikutingimustest ja geograafilisest asukohast tingituna täiendatakse vajaduse korral tehisvalgusega.

9. Lõike 2 punkte a, b, c, f ja g ning lõikeid 6, 7 ja 8 ei kohaldata karjavalvekoerte ega karjakoerte suhtes ajal, mil selliseid koeri kasutatakse hooajalise rändkarjatamise raames valvamiseks või karjatamiseks. Lõike 2 punkti f ei kohaldata karjavalvekoerte suhtes ajal, mil selliseid koeri kasutatakse treenimiseks.

Artikkel 16

Tervis

1. Ettevõtjad tagavad, et
 - a) loomahooldajad kontrollivad nende vastutusel olevaid koeri või kasse vähemalt kord päevas ning kaitsetus olukorras koeri ja kasse, näiteks vastsündinud, haigeid või vigastatud koeri ja kasse, ning emaseid koeri ja emaseid kasse poegimise eel, ajal ja järel kontrollitakse sagedamini;
 - b) koerad või kassid, kelle heaolu on kahjustatud, viiakse vajaduse korral põhjendamatu viivitusega üle eraldatud alale ja vajaduse korral saavad nad asjakohast ravi;
 - c) kui kahjustatud heaoluga koera või kassi paranemist ei ole võimalik saavutada ning koer või kass kogeb tugevat valu või kannatusi, konsulteeritakse põhjendamatu viivitusega veterinaararstiga, et otsustada, kas koer või kass tuleb kannatuste lõpetamiseks eutaneerida, ning kui see on nii, teha eutanaasia anesteesiat ja analgeesiat kasutades;
 - d) võetakse meetmeid, et ennetada ja kontrollida väliseid ja sisemisi parasiite, ja tehakse vaksineerimisi, et hoida ära üldlevinud haigusi, millega koerad või kassid tõenäoliselt kokku puutuvad;
 - e) kasutatav elukeskkonna rikastamine ei kujuta endast koerte ja kasside jaoks märkimisväärset vigastuste ega bioloogilise või keemilise saastumise riski ega muud terviseriski.

Esimese lõigu punkti a ei kohaldata aretusettevõtetes peetavate karjavalvekoerte suhtes ajal, mil selliseid koeri kasutatakse valvamiseks või treenimiseks.

Liikmesriigid võivad teha esimese lõigu punktist c erandeid erakorralistel juhtudel, kui veterinaararstiga ei ole võimalik põhjendamatu viivitusega ühendust võtta, tingimusel et on kehtestatud riigisisese õigusnormid, millega tagatakse, et

- i) kohesed meetmed koera või kassi elu lõpetamiseks minimaalse valu ja kannatustega, kasutades kiiret surma põhjustavat meetodit, võtab koolitatud pädev isik;
- ii) määruse (EL) 2017/625 kohase ametliku kontrolli eesmärgil peab ettevõtja arvestust erandi kasutamise kohta.

2. Aretusettevõtteid käitavad ettevõtjad tagavad, et

- a) koerte või kasside tervise kaitseks võetakse meetmeid kooskõlas I lisa punktiga 3;
- b) emaseid koeri või emaseid kasse kasutatakse järglaste saamiseks ainult siis, kui nad on saavutanud I lisa punktis 3 esitatud vanuse alampiiri, nende luustik on välja arenenud ning neil ei ole diagnoositud haigusi, kliinilisi haigusnähte ega sellist füüsilist seisundit, mis võiks tiinusele ja heaolule halvasti mõjuda;

- c) emaste koerte või emaste kasside tiinus, millest saadakse pesakondi, toimub maksimaalset sagedust ületamata kooskõlas I lisa punktiga 3;
- d) imetavaid emaseid kasse ei paaritata ega seemendata;
- e) koeri ja kasse, keda ei kasutata enam paljundamiseks (sealhulgas käesoleva määruse sätete tõttu), peetakse edasi või nad müüakse, antakse ära või paigutatakse uude elukohta, kuid neid ei hukata ega hüljata.

Artikkel 17

Käitumuslikud vajadused

1. Ettevõtjad tagavad, et võetakse meetmeid koerte ja kasside käitumuslike vajaduste rahuldamiseks kooskõlas I lisa punktiga 4.
2. Ettevõtjad ei tohi pidada koeri või kasse nende loomulikku liikumist piiraval alal, välja arvatud juhtudel, kui kohaldatakse artikli 15 lõike 3 teist lõiku või järgmiste protseduuride või ravi korral:
 - a) füüsiline läbivaatus;
 - b) koerte või kasside individuaalne identifitseerimine ning identifitseerimisteabe lugemine;
 - c) proovide võtmine ja vaktsineerimine;

- d) karvahoolduse, hügieeni, tervise või paljundamisega seotud protseduurid, välja arvatud paaritamine;
 - e) meditsiinilised protseduurid, sealhulgas kirurgiline ravi või määratud taastusravi.
3. Kinnisidumine kauemaks kui üks tund on keelatud, välja arvatud meditsiiniliste protseduuride ajal või koerte või kasside üritustel, näitustel ja võistlustel osalemiseks.
 4. Liikmesriigid võivad teha lõikest 3 erandeid sõjaväes, politseis ja tolliasutuses kasutatavate koerte puhul, keda peetakse aretusettevõttes või müügiettevõtetes.
 5. Ettevõtjad tagavad, et koerad või kassid elavad sellistes tingimustes, kus neil on võimalik sotsiaalselt käituda ilma teisi kahjustamata, käituda liigiomaselt ja võimalus kogeda positiivseid emotsioone.
 6. Ettevõtjad tagavad, et koerad või kassid saavad suhelda kooskõlas I lisa punktiga 4. Aretusettevõtteid käitavatel ettevõtjatel on sellise sotsialiseerimise jaoks dokumenteeritud strateegia.

Erandina esimesest lõigust ei kohaldata sotsialiseerimisnõudeid aretusettevõtetes peetavate karjavalvekoerte suhtes ajal, mil selliseid koeri kasutatakse valvamiseks või treenimiseks, ega karjakoerte suhtes hooajalise rändkarjatamise ajal.

7. Ettevõtjad tagavad, et kõikidele koertele või kassidele on tagatud ja kättesaadav elukeskkonna rikastamine, mis loob ergutava keskkonna, võimaldab loomadel arendada liigiomast käitumist ja käituda liigiomaselt ning vähendab nende rahulolematust.

Artikkel 18

Valu tekitavad tavad

1. Ettevõtjad tagavad, et keha moonutavaid sekkumisi, sealhulgas kõrvade lõikamine, saba lõikamine, küünte eemaldamine või varvaste osaline või täielik amputeerimine ning häälekurdude resektsioon, ei tehta, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud meditsiinilise näidustuse tõttu. Meditsiiniline näidustus võib olla profülaktiline protseduur, mille ainus eesmärk on koerte või kasside tervise säilitamine või paremaks muutmine või vigastuse ärahoidmine. Sellisel juhul viib protseduuri läbi üksnes veterinaararst, kasutades üksnes anesteesiat ja pikaajalist analgeesiat.
2. Keha moonutava sekkumise meditsiinilise näidustuse ja läbiviidud protseduuri üksikasjad dokumenteerib veterinaararst. Ettevõtja säilitab seda dokumenti ja see peab olema koera või kassiga kaasas, kui loom antakse üle teisele ettevõttele või omanikule. Ettevõtja säilitab dokumendi koopiat esimese kolme aasta jooksul pärast kõnealust üleandmist.
3. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid lubada kõrvade lõikamist sälkamise teel või kõrvaotsa äralõikamist hulkuvate kasside märgistamiseks, mida tehakse nende steriliseerimisel nn püüa-steriliseeri-vabasta meetodi raames.

4. Ettevõtjad tagavad, et steriliseerimist teeb üksnes veterinaararst, kasutades üksnes anesteasiat ja pikaajalist analgeesiat. Liikmesriigid võivad siiski lubada, et isaseid kasse steriliseerivad litsentseeritud veterinaarõed.
5. Ettevõtjad tagavad, et ei kasutata valu või kannatusi põhjustavaid kohtlemisviise, sealhulgas:
- a) kehaosade sidumine, välja arvatud juhul, kui seda on vaja meditsiinilistel põhjustel ja piirdub minimaalselt vajaliku ajaga;
 - b) koerte või kasside löömine, peksmine, tirimine, viskamine või pigistamine;
 - c) koertele või kassidele elektrilöögi andmine, välja arvatud juhul, kui seda tehakse meditsiinilistel põhjustel;
 - d) suukorvide kasutamine, välja arvatud juhul, kui seda on vaja meditsiinilistel põhjustel või loomade või inimeste ohutusega seotud põhjustel, ja sel juhul piirdub kestus lühima vajaliku ajaga, mille jooksul koer või kass on järelevalve all;
 - e) ogadega kaelarihmade kasutamine;
 - f) ilma ohutusmehhanismita täispoovate kaelarihmade kasutamine;
 - g) koerte või kasside tõstmine jäsemetest, peast, kõrvadest, sabast või karvadest või täiskasvanud koerte või kasside tõstmine nahast.

Liikmesriigid võivad teha esimesest lõigust erandeid sõjaväes, politseis või tolliasutuses kasutamiseks mõeldud koerte puhul.

Artikkel 19

Esteetilise suunitlusega üritused, näitused ja võistlused

1. Aretusettevõtteid ja müügiettevõtteid käitavad ettevõtjad ei kasuta koerte ja kasside esteetilise suunitlusega üritustel, näitustel ja võistlustel liialdatud välimikuomadustega koeri või kasse ning koeri või kasse, kellele on tehtud keha moonutav protseduur, mille tagajärjel on nende füüsilised omadused muutunud.
2. Koerte ja kasside esteetilise suunitlusega ürituste, näituste ja võistluste korraldajad jätavad kõrvale liialdatud välimikuomadustega koerad ja kassid ning koerad või kassid, kellele on tehtud keha moonutav protseduur, mille tagajärjel on nende füüsilised omadused muutunud.

III peatükk

Koerte ja kasside identifitseerimine ja registreerimine ning internetireklaami ja turuleviimisega seotud nõuded

Artikkel 20

Koerte ja kasside identifitseerimine ja registreerimine

1. Kõik ettevõtetes peetavad koerad ja kassid, turule viidavad koerad ja kassid ning lemmiklooma omaniku või füüsilise või juriidilise isiku omandis olevad koerad ja kassid identifitseeritakse individuaalselt loetavat mikrokiipi sisaldava süstitava nahaaluse transpondriga, mis vastab II lisas sätestatud nõuetele.
2. Ettevõtjad tagavad, et nende ettevõtetes sündinud koerad ja kassid identifitseeritakse individuaalselt kolme kuu jooksul pärast nende sündi ja igal juhul enne nende turuleviimise kuupäeva.

Ettevõtjad, kes käitavad müügiettevõtteid või varjupaiku ning ettevõtjad, kes paigutavad koeri ja kasse hoiukodudesse ja vastutavad nende eest, tagavad, et koerad ja kassid, kes saavad nende ettevõttesse või satuvad nende vastutuse alla, identifitseeritakse individuaalselt 30 päeva jooksul pärast nende saabumist ettevõttesse ja igal juhul enne nende turuleviimise kuupäeva.

Lemmiklooma omanikud ja muud füüsilised või juriidilised isikud peale ettevõtjate, kes omavad koeri või kasse, tagavad, et iga koer või kass identifitseeritakse individuaalselt hiljemalt siis, kui ta saab kolme kuu vanuseks, või kui koer või kass viiakse turule, siis enne turuleviimise kuupäeva.

Transpondri paigaldab veterinaararst. Liikmesriigid võivad lubada, et transpondri paigaldab muu isik kui veterinaararst, kui nad võtavad vastu riigisisese õigusnormid selliselt isikult nõutava miinimumkvalifikatsiooni kohta.

Kui koerad ja kassid on kooskõlas liidu või riigisisese õigusega individuaalselt identifitseeritud mikrokiipi sisaldava süstitava transpondriga enne ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist], loetakse nad vastavaks lõike 1 ning käesoleva lõike esimese, teise, kolmanda ja neljanda lõigu nõuetele, tingimusel et mikrokiip on endiselt loetav.

3. Kahe tööpäeva jooksul pärast nende identifitseerimist registreerib veterinaararst koerad ja kassid artiklis 23 osutatud riiklikus andmebaasis. Liikmesriigid võivad lubada registreerimist muude isikute kui veterinaararstide poolt, tingimusel et liikmesriigid on kasutusele võtnud meetmed, millega tagada nende isikute poolt andmebaasi sisestatava teabe õigsus. Ettevõtetes peetavad koerad ja kassid registreeritakse koerte või kasside eest vastutavat ettevõtet käitava ettevõtja nimele. Muude füüsiliste või juriidiliste isikute omandis olevate koerte ja kasside puhul registreeritakse loom selle isiku nimele.

Liikmesriigid võivad teha käesoleva lõike esimesest lõigust erandeid sõjaväe-, politsei- ja tollikoerte puhul.

4. Kui füüsilised isikud viivad koeri või kasse turule või loovutavad neid juhuti ja ebakorrapärase ajavahemike tagant ilma looma internetis reklaamimata, tagab koera või kassi omandiõigust või looma eest vastutust üleandev füüsiline või juriidiline isik, et koera või kassi omaniku või looma eest vastutava isiku vahetus registreeritakse artiklis 23 osutatud andmebaasis kahe nädala jooksul alates omandiõiguse või vastutuse üleandmise kuupäevast vastavalt selle andmebaasi eest vastutava liikmesriigi kehtestatud tingimustele.

5. Koera või kassi surma korral tagab koera või kassi omanikust ettevõtja, lemmiklooma omanik või füüsiline või juriidiline isik, et surm registreeritakse artiklis 23 osutatud andmebaasis vastavalt selle andmebaasi eest vastutava liikmesriigi kehtestatud tingimustele.
6. Kui transponder on loetamatu või muutub loetamatuks, tagab ettevõtja või koera või kassi eest vastutav füüsiline või juriidiline isik uue transpondri süstimise ja andmebaasis registreerimise ajakohastamise uue transpondri identifitseerimisnumbriga.
7. Käesolevas artiklis sätestatud identifitseerimis- ja registreerimisnõudeid kohaldatakse järgmiselt:
 - a) ettevõtjate ja füüsiliste või juriidiliste isikute puhul, kes viivad koeri ja kasse turule: alates ... [neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva];
 - b) lemmiklooma omanike ja muude füüsiliste või juriidiliste isikute puhul, kes ei ole ettevõtjad ja kes ei vii koeri turule: alates ... [kümme aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva];
 - c) lemmiklooma omanike ja muude füüsiliste või juriidiliste isikute puhul, kes ei ole ettevõtjad ja kes ei vii kasse turule: alates ... [15 aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Artikkel 21

Internetireklaami ja turuleviimisega seotud nõuded

1. Kui ettevõtjad reklaamivad koera või kassi internetis eesmärgiga viia loom liidu turule, tagavad nad, et reklaamile lisatakse selgelt nähtavalt ja paksus kirjas järgmine hoiatus:

„Loom ei ole mänguasi. Looma võtmine on elumuutev otsus. Teie kohus on tagada looma tervis ja heaolu ning teda mitte hüljata.“
2. Kui muud füüsilised või juriidilised isikud, kes ei ole ettevõtjad, reklaamivad koera või kassi internetis eesmärgiga viia loom liidu turule, tagavad nad, et reklaam sisaldab vastutustundlikku loomapidamist käsitlevat hoiatust, kasutades kas lõikes 1 sätestatud sõnastust või muud sama tähendusega sõnastust.
3. Koera või kassi liidu turule viimisel esitab füüsiline või juriidiline isik, kes koera või kassi turule viib, looma võtjale
 - a) tõendi koera või kassi identifitseerimise ja registreerimise kohta vastavalt artiklile 20;

b) järgmise teabe koera või kassi kohta:

- i) liik,
- ii) sugu,
- iii) sünniaeg ja -riik ning
- iv) tõug, kui see on asjakohane.

Kui füüsiline või juriidiline isik reklaamib koera või kassi internetis eesmärgiga viia loom liidu turule, kasutab see isik lõikes 5 osutatud kontrollisüsteemi kordumatu tokeni loomiseks. Kõnealune isik lisab selle tokeni reklaamile koos veebilingiga lõikes 5 osutatud süsteemile.

Looma võtjal peab olema võimalik kontrollida internetis reklaamitavate koerte või kasside identifitseerimise, registreerimise ja omandiõiguse autentsust lõikes 5 osutatud süsteemi kaudu.

4. Kooskõlas määruse (EL) 2022/2065 artikliga 31 tagavad digiplatvormide pakkujad, et nende internetipõhine kasutajaliides on kavandatud ja korraldatud nii, et see hõlbustab ettevõtjatel või muudel füüsilistel või juriidilistel isikutel, kes koeri või kasse turule viivad, täita käesoleva artikli lõigetest 1, 2 ja 3 tulenevaid kohustusi, ning teavitavad looma võtjaid nähtaval viisil võimalusest kontrollida koera või kassi identifitseerimist, registreerimist ja omandiõigust käesoleva artikli lõikes 5 osutatud veebipõhise kontrollisüsteemi veebilingi kaudu.

Füüsiline või juriidiline isik, kes koeri või kasse turule viib, vastutab ainuisikuliselt digiplatvormi internetipõhise kasutajaliidese kaudu esitatud teabe õigsuse eest. Ühtegi käesoleva lõike sätet ei tõlgendata nii, nagu kehtestataks sellega digiplatvormi pakkujale üldine jälgimiskohustus määruse (EL) 2022/2065 artikli 8 tähenduses.

5. Komisjon tagab, et üldsusele on tasuta kättesaadav veebipõhine kontrollisüsteem, mis kontrollib automaatselt internetis reklaamitavate kasside või koerte identifitseerimise, registreerimise ja omandiõiguse autentsust artiklis 23 osutatud andmebaasist ja genereerib käesoleva artikli lõike 3 teises lõigus osutatud kontrollisüsteemi kordumatu tokeni. Komisjon võib anda selle süsteemi arendamise, hooldamise ja käitamise sõltumatule üksusele. Sõltumatu üksus selle ülesande täitmiseks valitakse avaliku valikumenetluse tulemusel vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509¹⁶ VII jaotise asjakohastele sätetele. Süsteem tagab
- a) koera või kassi identifitseerimise, registreerimise ja omandiõiguse autentsuse usaldusväärse kontrolli käesoleva määruse artiklis 23 osutatud riiklike andmebaaside abil;

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- b) andmekaitsemeetmete järgimise koostöös määrustega (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725.

6. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse

- a) teave, mille koeri või kasse turule viivad füüsilised ja juriidilised isikud peavad esitama, et tõendada koerte ja kasside identifitseerimist ja registreerimist koostöös lõike 3 punktiga a;
- b) teave, mille koeri või kasse reklaamivad füüsilised ja juriidilised isikud peavad esitama lõikes 5 osutatud kontrollisüsteemile, et tõendada reklaamitava koera või kassi identifitseerimise, registreerimise ja omandiõiguse autentsust.
- c) lõikes 5 osutatud süsteemi järgmised omadused:
 - i) süsteemi põhifunktsioonid;
 - ii) süsteemile esitatavad tehnilised, elektroonilised ja krüpteerimisnõuded;

- iii) menetluslikud sammud, mida koera või kassi turule viiv füüsiline või juriidiline isik peab tegema ja teave, mille ta peab esitama, ning menetluslikud sammud, mida looma võtja peab tegema ja teave, mille ta peab esitama, et veebipõhine kontrollisüsteem toimiks.

Punktis a osutatud rakendusaktid võetakse vastu hiljemalt ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ning punktides b ja c osutatud rakendusakt võetakse vastu hiljemalt ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 29 osutatud kontrollimenetlusega.

IV peatükk

Pädevad asutused

Artikkel 22

Koolitus

1. Artikli 12 kohaldamiseks vastutavad pädevad asutused järgmise eest:
 - a) tagavad koolituskursuste pakkumise loomahooldajatele;
 - b) kiidavad heaks punktis a osutatud koolituskursuste sisu kooskõlas artikli 12 lõikes 4 osutatud rakendusaktides sätestatud miimumnõuetega;
 - c) sertifitseerivad loomahooldajaid, kes on edukalt läbinud punktis a osutatud koolituskursused.

Pädevad asutused võivad esimese lõigu punktis c osutatud ülesande delegeerida koolituskursuste pakkujatele.

2. Määruse (EL) 2017/625 artikli 95 kohaselt määratud Euroopa Liidu loomade heaolu referentkeskus võib töötada välja koolitusmaterjalide näidised ja soovitused pädevatele asutustele või muudele koolituskursuste pakkujatele.

Artikkel 23

Koerte ja kasside andmebaasid

1. Liikmesriigid vastutavad identifitseeritud koerte ja kasside registreerimiseks andmebaaside loomise eest vastavalt artikli 20 lõigetele 1 ja 2, artikli 26 lõikele 3 ja artikli 26 lõike 4 teisele lõigule, ja nende andmebaaside haldamise eest.
2. Selleks võivad liikmesriigid kasutada teise liikmesriigi hallatavaid andmebaase vastavalt nende liikmesriikide vahelisele asjakohasele korrale.
3. Liikmesriigid tagavad, et nende lõikes 1 osutatud andmebaasid vastavad lõike 4 teise lõigu punktis b osutatud rakendusaktis sätestatud nõuetele, et tagada andmebaaside koostalitlusvõime.
4. Komisjon loob indeksiandmebaasi, mis sisaldab käesoleva lõike teise lõigu punktis b osutatud rakendusaktides sätestatud minimaalseid andmevälju, ja haldab seda. Komisjon võib vastavalt määruse (EL, Euratom) 2024/2509 VII jaotise asjakohastele sätetele anda pärast avalikku valikumenetlust selle indeksandmebaasi arendamise, hooldamise ja käitamise ülesande sõltumatule üksusele.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse üksikasjalik kord seoses järgmisega:

- a) lõikes 1 osutatud andmebaaside miinimumsisu;
- b) liikmesriikide andmebaaside ja indeksandmebaasi vaheline koostalitlusvõime, sealhulgas indeksandmebaasi edastatavad minimaalsed andmeväljad ja edastamise sagedus;
- c) funktsioon esitada tõend koera või kassi identifitseerimise ja registreerimise kohta, nagu on osutatud artikli 21 lõike 3 punktis a;
- d) register, kus liikmesriigid deklareerivad oma andmebaasid, ning vajalikud parameetrid nende andmebaaside omavaheliseks ühendamiseks kooskõlas korraga, mis tuleneb punktist b;
- e) asjakohasel juhul käesoleva artikli lõikes 1 osutatud liikmesriikide andmebaaside, artikli 26 lõikes 4 osutatud liidu reisivate lemmikloomade andmebaasi ja ametliku kontrolli teabehaldussüsteemi (IMSOC) omavaheline ühendamine.

Komisjon võtab teise lõigu punktides a ja c osutatud rakendusaktid vastu hiljemalt ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. Komisjon võtab teise lõigu punktides b, d ja e osutatud rakendusaktid vastu hiljemalt ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 29 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 24

Andmete kogumine loomade heaolu kohta ja aruandlus

1. Pädevad asutused koguvad, analüüsivad ja avaldavad III lisas esitatud andmeid loomade heaolu kohta.
2. Pädevad asutused koostavad 31. augustiks iga kolme aasta järel III lisas sätestatud loomade heaolu käsitlevate andmete kohta aruande ja edastavad selle elektroonilisel kujul komisjonile. Esimene selline aruanne koostatakse ja edastatakse komisjonile hiljemalt ... [kuus aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. Aruandes esitatakse eelneval kolmel aastal kogutud andmete kokkuvõte.
3. Komisjon võib rakendusaktidega kehtestada ühtlustatud metoodika III lisas sätestatud loomade heaolu käsitlevate andmete kogumiseks ning kehtestada käesoleva artikli lõikes 2 osutatud aruande vormi. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 29 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 25
Andmekaitse

1. Käesoleva määruse artiklite 9 ja 10 ning artikli 23 lõike 1 kohaselt kogutud isikuandmete töötlemisel on liikmesriikide pädevad asutused vastutavad töötlejad määruse (EL) 2016/679 tähenduses, kui neid andmeid kasutatakse ametliku kontrolli eesmärgil.

Komisjon on käesoleva määruse artikli 21 lõike 5, artikli 23 lõigete 1 ja 4 ning artikli 26 lõike 4 kolmanda lõigu alusel kogutud isikuandmete töötlemisel vastutav töötleja määruse (EL) 2018/1725 tähenduses, kui neid andmeid kasutatakse määruse (EL) 2017/625 artikli 108 järgimiseks ja käesolevast määrusest tulenevate aruandluskohustuste täitmiseks.

Kõigil isikutel, kellel on juurdepääs esimeses ja teises lõigus osutatud isikuandmetele, on keelatud avaldada isikuandmeid, millest nad on teada saanud oma ülesannete täitmisel või muul ülesande täitmisega mitteseotud viisil. Liikmesriigid ja komisjon võtavad kõik asjakohased meetmed, et tagada sellest keelust kinnipidamine.

Esimese ja teise lõigu kohaselt kogutud isikuandmeid kasutatakse üksnes järgmistel eesmärkidel:

- a) liikmesriikide pädevate asutuste tehtav ametlik kontroll käesolevas määruses sätestatud heaolu- ja jälgitavusnõuete täitmise ning määruse (EL) 2016/429 järgimise üle, sealhulgas pettuste avastamine, ning
- b) määruse (EL) 2017/625 artiklist 108 tulenevate kohustuste ja käesolevast määrusest tulenevate aruandluskohustuste täitmine komisjoni poolt.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud isikuandmeid säilitatakse järgmiste ajavahemike jooksul:

- a) artiklite 9 ja 10 puhul kümme aastat pärast ettevõtte tegevuse lõpetamise kuupäeva;
- b) artikli 21 lõike 5 puhul 18 kuud pärast artikli 21 lõike 3 teises lõigus osutatud tokeni genereerimist;
- c) artikli 23 lõigete 1 ja 4 puhul 25 aastat pärast koera või kassi esmakordset registreerimist nimetatud artiklis osutatud andmebaasis või viis aastat pärast koera või kassi surma registreerimist selles andmebaasis;
- d) artikli 26 lõike 4 kolmanda lõigu puhul viis aastat pärast eelneva teavitamise kuupäeva.

V peatükk

Koerte ja kasside toomine liitu

Artikkel 26

Koerte ja kasside toomine liitu

1. Koeri ja kasse võib liidus turuleviimiseks liitu tuua üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:
 - a) nende aretamisel ja pidamisel on järgitud ühte alljärgnevat nõuet:
 - i) käesoleva määruse II peatükis sisalduvad nõuded;
 - ii) nõuded, mille liit on tunnistanud kooskõlas määruse (EL) 2017/625 artikliga 129 samaväärseks käesoleva määruse II peatükis sätestatud nõuetega, või
 - iii) nõuded, mis sisalduvad liidu ja eksportiva riigi vahelises erilepingus, kui see on kohaldatav.
 - b) nad on pärit kolmandast riigist või territooriumilt ja ettevõttest, mis on määruse (EL) 2017/625 artiklite 126 ja 127 kohaselt loetellu kantud.

2. Kolmandast riigist ja territooriumilt liitu toodavate ja liidu turule viidavate koerte ja kasside ametlik sertifikaat, millele on osutatud määruse (EL) 2017/625 artikli 126 lõike 2 punktis c, peab sisaldama kinnitust, mis tõendab vastavust käesoleva artikli lõikele 1.
3. Liidu turule viimiseks liitu toodavad koerad ja kassid identifitseeritakse enne nende liitu sisenemist veterinaararsti poolt loetavat mikrokiipi sisaldava süstitava transpondriga, mis vastab II lisas sätestatud nõuetele.

Koerte või kasside liitu importimise eest vastutav ettevõtja tagab, et veterinaararst registreerib loomad artikli 23 lõikes 1 osutatud riiklikus andmebaasis viie tööpäeva jooksul pärast nende liitu toomist. Liikmesriigid võivad lubada registreerimist muude isikute kui veterinaararstide poolt, tingimusel et liikmesriigid on kasutusele võtnud meetmed, millega tagada nende isikute poolt andmebaasi sisestatava teabe õigsus.

4. Omanik teavitab koera või kassi mittekabanduslikust liikumisest kolmandast riigist või territooriumilt liitu liidu reisivate lemmikloomade andmebaasi vähemalt viis tööpäeva enne seda, kui koer või kass ületab liidu piiri, välja arvatud järgmistel juhtudel:
- a) koer või kass tuuakse liitu otse kolmandast riigist või territooriumilt, mis vastab komisjoni delegeeritud määruse (EL) .../...¹⁷⁺ artikli 17 lõike 1 punktis a sätestatud tingimustele, ning
 - b) koer või kass on registreeritud käesoleva määruse artikli 23 lõikes 1 osutatud liikmesriigi andmebaasis.

Kui koer või kass viibib liidus kauem kui kuus kuud, tagab omanik, et veterinaararst registreerib looma artikli 23 lõikes 1 osutatud elukohaliikmesriigi andmebaasis viie tööpäeva jooksul pärast liitu sisenemisest möödunud kuuenda kuu lõppu. Liikmesriigid võivad lubada registreerimist muude isikute kui veterinaararstide poolt, tingimusel et liikmesriigid on kasutusele võtnud meetmed, millega tagada nende isikute poolt andmebaasi sisestatava teabe õigsus.

¹⁷ Komisjoni ... delegeeritud määrus (EL) .../..., millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/429 seoses lemmikloomade mittekabandusliku liikumise suhtes kohaldatavate loomatervisenõuetega (ELT, ..., ELI: ...).

⁺ Väljaannete talitus: palun lisada dokumendi C(2026)20 avaldamisviide.

Komisjon loob käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud liidu reisivate lemmikloomade andmebaasi ja haldab seda. Komisjon võib vastavalt määruse (EL, Euratom) 2024/2509 VII jaotise asjakohastele sätetele anda pärast avalikku valikumenetlust selle andmebaasi arendamise, hooldamise ja käitamise ülesande sõltumatule üksusele. Juurdepääs sellele andmebaasile on üksnes liikmesriikide pädevatel asutustel ja komisjonil.

Komisjon tagab, et andmebaas käivitab iRASFFi teated eelnevalt teavitatud liikumiste kohta, mis kujutavad endast pettuseohtu. Teavituse saanud liikmesriik võtab asjakohased meetmed vastavalt määruse (EL) 2017/625 artikli 105 lõikele 2.

Komisjon võtab hiljemalt ... [kaheksa aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse üksikasjalik kord järgmise kohta:

- i) teave, mille omanikud peavad liidu reisivate lemmikloomade andmebaasi käesoleva artikli lõike 4 kohaselt eelnevalt esitama, võttes arvesse määrustes (EL) 2018/1725 ja (EL) 2016/679 sätestatud isikuandmete kaitse nõudeid;
- ii) pettuseohu tuvastamise kord, mille puhul võetakse arvesse haldusabi ja -koostöö võrgustiku tegevust.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 29 osutatud kontrollimenetlusega.

VI peatükk

Menetlussätted

Artikkel 27

Lisade muutmine

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse käesoleva määruse lisasid, et võtta arvesse teaduse ja tehnika arengut, sealhulgas asjakohasel juhul EFSA teaduslikke arvamusi, seoses järgmisega:

- a) sobiv arv loomahooldajaid aretusettevõtteid ja müügiettevõtetes;
- b) jootmis- ja söötmisnõuded ning võõrutamine;
- c) temperatuurivahemikud;
- d) nõuded valgustusele;
- e) ammoniaagi ja süsinikmonoksiidi tasemed;
- f) koera- ja kassiaedikute disain;
- g) rühmaviisilised pidamisalad;
- h) ruumi mõõtmed koerte ja kasside eri kategooriate puhul;

- i) tiinuste sagedus;
- j) emaste koerte ja emaste kasside vanuse alam- ja ülempiir järglaste saamiseks;
- k) sotsialiseerumine, elukeskkonna rikastamine ja muud meetmed koerte ja kasside käitumuslike vajaduste rahuldamiseks;
- l) nõuded koerte ja kasside individuaalseks identifitseerimiseks kasutatavatele transpondritele;
- m) andmed, mida kogutakse valdkondliku poliitika jälgimiseks ja hindamiseks.

Kõik lisades esitatud nõuete muudatused põhinevad ajakohastatud teaduslikel või tehnilistel tõenditel, eelkõige seoses eritingimustega, mida on vaja käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate koerte ja kasside heaolu tagamiseks. Kui see on asjakohane, võetakse kõnealustes delegeeritud õigusaktides arvesse sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnamõju ning nähakse ette piisavad üleminekuperioodid ettevõtjatele, keda muudatused mõjutavad, et nad saaksid kohaneda uute nõuetega.

Artikkel 28

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 7 lõikes 8, artikli 8 lõikes 3, artikli 13 lõikes 2 ja artiklis 27 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 7 lõikes 8, artikli 8 lõikes 3, artikli 13 lõikes 2 ja artiklis 27 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 7 lõike 8, artikli 8 lõike 3, artikli 13 lõike 2 või artikli 27 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 29
Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EÜ) nr 178/2002 artikli 58 lõike 1 alusel loodud alaline taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

VII peatükk

Rangemad riigisisesed õigusnormid ja lõppsätted

Artikkel 30

Rangemad riigisisesed õigusnormid

1. Käesolev määrus ei takista liikmesriike jätmast kehtima või vastu võtmast rangemaid riigisisesed õigusnorme, mille eesmärk on ettevõtetes peetavate koerte ja kasside heaolu ulatuslikum kaitse ja parem jälgitavus, tingimusel et need õigusnormid ei ole vastuolus käesoleva määrusega ega takista siseturu nõuetekohast toimimist.
2. Liikmesriigid teavitavad komisjoni hiljemalt ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] kõigist rangematest riigisisesest õigusnormidest, mida nad kavatsesid käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kehtima jätta. Seejärel teavitavad liikmesriigid komisjoni rangematest riigisisesest õigusnormidest enne nende vastuvõtmist, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid on juba teatanud riigisisesest õigusnormide eelnõust direktiivi (EL) 2015/1535 artikli 5 kohaselt tehniliste eeskirjade eelnõuna. Komisjon juhib neile õigusnormidele teiste liikmesriikide tähelepanu.

3. Liikmesriigid, kellel on lõikes 1 osutatud rangemad riigisiseseid õigusnormid, ei keela ega takista oma territooriumil teises liikmesriigis peetavate koerte ja kasside turuleviimist põhjusel, et asjaomaseid koeri ja kasse ei ole peetud kooskõlas rangemate riigisiseste õigusnormidega.

Artikkel 31

Aruandlus ja hindamine

1. Artikli 24 kohaselt saadud aruannete ja asjakohase lisateabe põhjal avaldab komisjon hiljemalt ... [seitse aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga kolme aasta järel seirearuande liidus turule lastud koerte ja kasside heaolu kohta.
2. Komisjon hindab hiljemalt ... [14 aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] käesolevat määrust ja esitab peamiste järelduste kohta aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Hindamisaruandes võtab komisjon arvesse eelkõige järgmist:
 - a) mil määral on käesolev määrus aidanud tagada kõrgetasemelist koerte ja kasside heaolu, parandanud loomade jälgitavust ja vähendanud ebaseaduslikku kauplemist;

- b) mõju, mida käesolev määrus on avaldanud aretusettevõttele ja müügiettevõttele ning varjupaiku käitavatele ettevõtjatele ning ettevõtjatele, kes paigutavad koeri ja kasse kasupereadesse, võttes muu hulgas arvesse halduskoormust ja nõuete täitmisega seotud kulusid.
3. Lõikes 2 osutatud aruandluse eesmärgil esitavad liikmesriigid komisjonile selle aruande koostamiseks vajaliku teabe.

Artikkel 32

Karistused

Liikmesriigid kehtestavad käesoleva määruse rikkumise, sealhulgas ettevõtjate poolt koerte ja kasside hülgamisest tulenevate rikkumiste korral kohaldatavad karistusnormid ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Liikmesriigid teatavad kõnealustest normidest ja meetmetest komisjonile ja teatavad komisjonile viivitamata kõigist nende hilisematest muudatustest.

Artikkel 33

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]. Sellegipoolest kohaldatakse

- a) artiklit 16 alates ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva];
- b) artikli 21 lõiget 3 ja artikli 23 lõiget 1 alates ... [neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva];
- c) artikli 8 lõiget 1 alates 1. juulist 2036 ja artikli 8 lõiget 2 alates 1. juulist 2030;
- d) artiklit 15, artikli 21 lõike 3 teist lõiku ja lõikeid 4 ja 5, artikli 22 lõike 1 punkte a, b ja c, artikli 23 lõikeid 3 ja 4 ning artikli 26 lõikeid 1, 2 ja 3 alates ... [viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva];
- e) artikli 12 lõikeid 2 ja 3 alates ... [seitse aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva];
- f) artiklit 10 alates ... [kaheksa aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ning

g) artikli 26 lõiget 4 alates ... [kümme aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

I LISA

Ettevõtete suhtes artiklite 14–17 kohaselt kohaldatavad nõuded

1. Söötmine ja jootmine
 - 1.1. Koeri ja kasse söödetakse vähemalt kaks korda päevas. Kutsikaid ja kassipoegi söödetakse sagedamini.

Neid nõudeid ei kohaldata aretusettevõtetes peetavate karjavalvekoerte suhtes ajal, mil selliseid koeri kasutatakse valvamiseks või treenimiseks.
 - 1.2. Iga kutsikat või kassipoega söödetakse vähemalt kahel esimesel elupäeval ternespiimaga ja seejärel emapiimaga või imetava emase koera või emase kassi piimaga. Kui see ei ole võimalik, sest ema on haige või ei ole muul põhjusel võimeline oma järglasi toitma või ei suuda anda piisavalt piima, söödetakse kutsikat või kassipoega kutsikatele ja kassipoegadele ettenähtud piimaasendajaga. Sellise söötmise sagedus peab vastama tootja või veterinaararsti juhistele.
 - 1.3. Kõiki võõrutamata kutsikaid ja kassipoegi söödetakse piisavalt piima, piimaasendaja või nende kombinatsiooniga, et nende kehakaal pidevalt suureneks.

1.4. Võõrutatakse järk-järgult tahke toiduga vähemalt seitsme päeva jooksul ning nii kutsikate kui ka kassipoegade puhul ei tohi seda lõpetada enne nende kuuenädalaseks saamist.

2. Pidamisala

2.1. Temperatuur

Aretusettevõttes hoitakse temperatuuri järgmistes vahemikes:

- a) 22–28 °C koerte poegimisaedikutes kutsikate esimese 10 elupäeva jooksul;
- b) 18–27 °C kasside poegimisaedikutes kassipoegade esimese 21 elupäeva jooksul.

2.2. Valgustus

2.2.1. Koerad ja kassid peavad valgusega kokku puutuma vähemalt seitse tundi päevas.

2.2.2. Tehisvalgustus peab olema laia või täisspektriga, mille sagedus on vähemalt 80 herti.

2.2.3. Koerad ja kassid peavad saama viibida ilma tehisvalgustusest vähemalt kaheksa tundi ööpäevas.

2.3. Ruumi mõõtmed

2.3.1. Poegimisaedikud peavad olema kavandatud nii, et emal oleks võimalik oma järglastest eemalduda.

2.3.2. Aretusettevõtete ja müügiettevõtete puhul kohaldatakse koerte ja kasside puhul järgmisi minimaalseid ruuminõudeid, võttes aluseks koertele või kassidele alaliselt juurdepääsetava ala kogupindala:

Ruuminõuded pesakonnaga või pesakonnata koerte puhul						
	Miinimumpindala*					Miimumkõrgus (m)
Turja kõrgus (cm)	< 30	30–39	40–59	60–70	> 70	2
Pindala ühe koera kohta (m ²)	4	4	5	8	10	
Pindala iga lisakoera kohta (m ²)	3	3,5	4	5	6	
Ruuminõuded pesakonnaga või pesakonnata kasside puhul						
	Miinimumpindala**					Miimumkõrgus (m)
Pindala ühe kassi kohta (m ²)	3					2
Pindala iga lisakassi kohta (m ²)	2					
*	Tõupuhaste koerte puhul saab turjakõrguse arvutada tõu standardse turjakõrguse alusel. Kui ühes hoidmiskohas peetakse erineva turjakõrgusega koeri, kasutatakse ruuminõuete arvutamiseks kõigi koerte jaoks ainult suurima turjakõrgusega koerale ette nähtud minimaalse pindala veergu.					
**	Kassidele mõeldud elukeskkonna rikastamise ala ei kuulu miinimumpindala hulka.					

3. Tervis
 - 3.1. Emast kassi võib järglaste saamiseks kasutada üksnes siis, kui ta on vähemalt kümme kuud vana.
 - 3.2. Emast koera võib järglaste saamiseks kasutada üksnes pärast teist innaaega.
 - 3.3. Emane koer või emane kass ei tohi kahe aasta jooksul saada rohkem kui kolm pesakonda järglasi.
 - 3.4. Kui emane koer või emane kass on saanud kahe aasta jooksul kolm pesakonda, sealhulgas surnult sündinud, peab taastumisperiood kestma vähemalt ühe aasta.
 - 3.5. Tõuaretuseks ei tohi kasutada ühtegi emast koera ega emast kassi, kellele on juba tehtud kaks keisrilõiget.
 - 3.6. Iga kaheksa-aastane või vanem emane koer ja iga kuueaastane või vanem emane kass peab enne järglaste saamist läbima veterinaararsti füüsilise läbivaatuse, kes kinnitab kirjalikult, et läbivaatusel ei tuvastatud järglaste saamisele vastunäidustusi.
 - 3.7. Ettevõtja säilitab punktis 3.6 osutatud kirjalikku kinnitust vähemalt kolm aastat.
4. Käitumisvajadused
 - 4.1. Sotsialiseerimine
 - 4.1.1. Kolmenädalaseks saamisest alates antakse koertele ja kassidele järk-järgult iga päev võimalusi sotsiaalseks kontaktiks teiste samast liigist loomade ja inimestega ning võimaluse korral muust liigist loomadega.

4.1.2. Koeri või kasse, kes kujutavad agressiivse käitumise tõttu üksteisele ohtu või põhjustavad üksteisele põhjendamatut stressi või ebamugavust, hoitakse eraldi.

4.2. Elukeskkonna rikastamine

4.2.1. Kassidel peab olema piisav arv kraapimispuid, peidukohti ja riiuleid, et iga kass saaks ronida, puhata, ümbrust jälgida ja eralduda.

4.3. Eraldamine

4.3.1. Ettevõtetes peetavaid kutsikaid ei eraldata emast jäädavalt enne kaheksanädalaseks saamist.

4.3.2. Varjupaikades ja hoiukodudes peetavaid kassipoegi ei eraldata emast jäädavalt enne kaheksanädalaseks saamist. Aretusettevõtetes peetavaid kassipoegi ei eraldata emast jäädavalt enne kaheteistnädalaseks saamist.

4.3.3. Varasem eraldamine emast on võimalik meditsiinilistel põhjustel veterinaararsti kirjaliku nõuande alusel. Ettevõtja säilitab seda nõuannet seni, kuni asjaomase pesakonna viimane kutsikas või kassipoeg on turule viidud.

II LISA

Koerte ja kasside identifitseerimine ja registreerimine

Artiklites 20 ja 26 nõutud koerte ja kasside individuaalseks identifitseerimiseks kasutatavad transpondrid peavad vastama järgmistele nõuetele:

- a) mikrokiibil on individuaalne kordumatu identifitseerimisnumber, mida ei saa uuesti programmeerida;
 - b) identifitseerimisnumber algab ISO standardi 3166 kohaselt identifitseeritud koera või kassi identifitseerimisriigiga;
 - c) raadiosagedustuvastuse koodide struktuur ja tehniline kontseptsioon peavad vastama ISO standarditele 11784 ja 11785;
 - d) vastavust ISO standarditele 11784 ja 11785 hinnatakse ISO standardi 24631-1 kohaselt.
-

III LISA

Andmed loomade heaolu kohta

1. Artiklis 20 ja artikli 26 lõikes 3 osutatud registreeritud koerte ja kasside arv aastas.
 2. Artikli 9 kohaselt registreeritud aretusettevõtet, müügiettevõtete, varjupaikade ja hoiukodude arv aastas.
 3. Artiklis 10 osutatud heakskiidetud aretusettevõtete arv aastas.
 4. Selliste aretusettevõtete arv aastas, mille heakskiit on peatatud või tagasi võetud.
-